



โครงการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการ จัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2560 - 2564

ระยะสิ้นสุดแผน : แนวทางปฏิบัติที่ดี
ในการติดตามผลและการขับเคลื่อน
การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ
จัดการความหลากหลายทางชีวภาพ



เสนอโดย
มหาวิทยาลัยมหิดล

คำนำ

แผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2560 - 2564 ได้จัดทำขึ้นเพื่อรองรับ และขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558 - 2564 ในช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2564 ซึ่งแผนปฏิบัติการดังกล่าว ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2560 โดยถ่ายทอดยุทธศาสตร์และมาตรการตามแผนแม่บทฯ ไปสู่การปฏิบัติ กำหนด เป้าหมายและแผนปฏิบัติการแต่ละเรื่องให้สอดคล้องกับเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ แผนปฏิบัติการฯ มีระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2560 - 2564 ประกอบด้วยแนวทางปฏิบัติ แผนงาน/โครงการ หน่วยงานรับผิดชอบ และงบประมาณ เนื้อหาสาระของแผนปฏิบัติการฯ มุ่งเน้นการ เสริมสร้างความตระหนักและให้การศึกษาด้านความหลากหลายทางชีวภาพ การอนุรักษ์ พันธุ์ การลดภัยคุกคาม การพัฒนาองค์ความรู้และฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ได้มีการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2560 - 2564 ระยะเวลาครึ่งแผน เพื่อติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานภายใต้แผนฯ ซึ่งพบว่ามีความก้าวหน้าของประเทศไทยที่มีความก้าวหน้า แต่ยังไม่บรรลุถึงเป้าหมาย ได้แก่ การสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และ ใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และการจัดทำแผนจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีระบบนิเวศเปราะบาง หรือเป็นถิ่นที่อยู่ของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ใกล้สูญพันธุ์ และชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จึงได้มีการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการ ดังกล่าวในระยะเวลาสิ้นสุดแผน และให้ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพภายใต้แผนจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ

โครงการนี้ได้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนและการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในระยะต่อไป
2. เพื่อให้มีพื้นที่นำร่อง และเพื่อจัดทำแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งประกอบด้วยประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึก การให้การศึกษา และการสร้างความตระหนัก ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ใกล้สูญพันธุ์ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และระบบนิเวศในเมือง
3. เพื่อสร้างเครือข่ายการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และเพื่อส่งเสริม และสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

รายงานบทสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2560 – 2564 ระยะสิ้นสุดแผน :
แนวทางปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	1
สารบัญ	2
1. กรอบการดำเนินงาน	3
2. ที่มาและความสำคัญ	6
3. วิธีการศึกษา	8
การคัดเลือกพื้นที่ศึกษา	8
การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์	10
การจัดทำแผนที่และข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์	12
การจัดการระดมความคิดเห็นและการประชุม	14
4. ผลการจัดกิจกรรม	15
แนวทางการปฏิบัติที่ดี	18
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะจากการจัดทำโครงการ	39

1. กรอบการดำเนินงาน

ศึกษาและทบทวนข้อมูล วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการ ดังนี้

1) การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2560 - 2564 และแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558 - 2564 ในระยะสิ้นสุดแผน โดยให้ความสำคัญประเด็นที่ต้องดำเนินการผลักดัน ขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ในระยะต่อไป ได้แก่ การอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศ ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ไกล่สูญพันธุ์ และชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น ประเด็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคส่วนต่าง ๆ และการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างยั่งยืน โดยการทบทวนเอกสารและข้อมูลทุติยภูมิ ประกอบด้วย

(1) นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ด้านการพัฒนาเครื่องมือและกลไกการอนุรักษ์ แผนคุ้มครองและฟื้นฟูชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ไกล่สูญพันธุ์ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นและ ชนิดพันธุ์ของท้องถิ่น และระบบนิเวศในเมือง

(2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบนิเวศในเมือง เพื่อรักษาไว้ซึ่งชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ไกล่สูญพันธุ์ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น

(3) การขยายเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ กฎหมายและข้อบังคับของชุมชน และกลไกทางเศรษฐศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ และฟื้นฟูชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ไกล่สูญพันธุ์ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น รวมทั้งการอนุรักษ์ระบบนิเวศในเมือง

คัดเลือกพื้นที่นำร่องดำเนินงานโครงการ

การคัดเลือกพื้นที่นำร่องดำเนินงานโครงการ จำนวน 1 พื้นที่ เพื่อดำเนินงานโครงการพร้อมทั้งวางแผน การดำเนินงานและกิจกรรมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

จัดกิจกรรมระดมความคิดเห็นผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม

การจัดกิจกรรมระดมความคิดเห็นผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมกับปราชญ์ชุมชน ผู้นำชุมชน กลุ่มอนุรักษ์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ การประชุมหารือกับกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ/หรือ การประชุมเชิงปฏิบัติการกิจกรรมการรณรงค์ (Campaign) เพื่อประมวลข้อมูลพื้นฐานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ชนิดพันธุ์และระบบนิเวศ ข้อมูลพื้นที่เชิงกายภาพ ข้อมูลด้านสาธารณสุข โภชนาการ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ข้อมูลด้านศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งข้อมูลเครือข่ายการมีส่วนร่วมของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) และภาคประชาชนของพื้นที่นำร่อง วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน รวมถึงปัญหาอุปสรรคในการ

ดำเนินการ เพื่อผลักดันให้เกิดแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ จัดการความหลากหลายทางชีวภาพซึ่งประกอบด้วยประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึกการให้การศึกษา และการสร้างความตระหนัก ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ไกล่สุญพันธุ์ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และระบบนิเวศในเมือง โดยกำหนดให้มีการจัดกิจกรรมไม่น้อยกว่า 4 ครั้ง และมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่า 20 คน/ครั้ง

จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ของพื้นที่นำร่อง

การจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ของพื้นที่นำร่อง สำหรับการบริหารจัดการพื้นที่ และการตัดสินใจของผู้บริหาร รวมถึงเครือข่ายที่ดำเนินการในการดูแลรักษาและพัฒนาพื้นที่ในชุมชน ประกอบด้วย ชั้นข้อมูลที่เป็นต่อการบริหารจัดการพื้นที่ พร้อมทั้งข้อมูลเชิงบรรยาย และแผนที่อิเล็กทรอนิกส์แสดง รายละเอียดข้อมูลที่เป็นต่อการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ประกอบด้วยประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึก การให้การศึกษา และการสร้างความตระหนัก ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ไกล่สุญพันธุ์ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และระบบนิเวศในเมือง และจัดให้มีการประชุมสัมมนารับฟังความคิดเห็นต่อ (ร่าง) แนวทางปฏิบัติที่ดีฯ อย่างน้อย 2 ครั้ง โดยมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่า 50 คน/ครั้ง

การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์

การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเน้นเรื่องการอนุรักษ์ คุ่มครองชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ไกล่สุญพันธุ์ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของชนิดพันธุ์ในท้องถิ่น และระบบนิเวศในเมือง จำนวน 2 เรื่อง โดยมีความยาวของเรื่องไม่น้อยกว่า 5 นาที/เรื่อง และมีเนื้อหาเข้าใจง่ายและน่าสนใจในรูปแบบสื่อวีดิทัศน์ หรือสื่ออื่น ที่เทียบเท่า และดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ สื่อโซเชียล และเว็บไซต์ ระยะเวลา ไม่น้อยกว่า 30 วัน

จัดทำคู่มือ/เอกสารแนวทางการปฏิบัติที่ดี

การจัดทำคู่มือ/เอกสารแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งประกอบด้วยประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึก การให้การศึกษา และการสร้างความตระหนัก ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่ถูก

คุกคาม ใกล้เคียงพื้นที่ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และระบบนิเวศในเมือง ขนาด A5 ปกสี กระดาษอาร์ตมัน
จำนวนไม่น้อยกว่า 80 หน้า จำนวน 200 เล่ม

จัดประชุมเผยแพร่และรับฟังความคิดเห็นต่อผลการดำเนินโครงการ

การจัดประชุมเผยแพร่และรับฟังความคิดเห็นต่อผลการดำเนินโครงการ เพื่อขยายเครือข่าย
ความร่วมมือ ในการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ใกล้เคียงพื้นที่ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และระบบนิเวศใน
เมือง โดยการถ่ายทอดและ แลกเปลี่ยนการดำเนินการที่ดีสู่สาธารณะ เพื่อให้หน่วยงาน และเมือง
สามารถขับเคลื่อนการดำเนินการ ร่วมกันต่อไป จำนวนอย่างน้อย 1 ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมร่วม
ไม่น้อยกว่า 80 คน

2. ที่มาและความสำคัญ

การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ 2560-2564 และแผนบูรณาการ 2558-2564 นั้น สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เล็งเห็นความสำคัญในการจัดทำ แนวทางปฏิบัติที่ดี โดยมีพื้นที่นำร่องเพื่อสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในเมือง อย่างยั่งยืน และพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถ ของชุมชน โดยส่งเสริมแผนงานที่เกื้อหนุน ส่งเสริมชุมชนให้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับความหลากหลายทางชีวภาพ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจใน เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพให้กับประชาชนในทุกระดับ และการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือ กับทุกภาคส่วน โดยการศึกษาวเคราะห์แนวทางการดำเนินงานในชุมชนนำร่องที่มีการคุ้มครองพื้นที่ อนุรักษ์และระบบนิเวศที่เปราะบาง หรือถิ่นที่อยู่ของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ใกล้สูญพันธุ์ และชนิดพันธุ์ เฉพาะถิ่น เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งโครงการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทาง ชีวภาพ พ.ศ. 2560 - 2564 ระยะสิ้นสุดแผน : แนวทางปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการ ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ นี้เป็นการ ดำเนินงานที่สอดคล้องและนำไปสู่ผลลัพธ์ การดำเนินงานที่ตอบสนองนโยบายของรัฐบาล ด้านการฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร ต่อสิ่งแวดล้อม แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ประเด็นที่ 18 การเติบโตอย่าง ยั่งยืน การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจ สีเขียว อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลาย ทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2565) และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. 2560 - 2565) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับทศวรรษ แห่งการฟื้นฟูระบบนิเวศ (United Nation Decade on Ecosystem Restoration 2021 - 2030) อีกด้วย

แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558 - 2564 เป็นแผนหลัก ด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย ที่จัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองต่อพันธกรณีของ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ในมาตรา 6 ที่กำหนดให้ภาคีดำเนินการจัดทำกลยุทธ์ หรือแผนระดับชาติ เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ซึ่ง ประเทศไทยได้จัดทำนโยบาย มาตรการและแผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทาง ชีวภาพอย่างยั่งยืนมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 จนถึงแผนแม่บทฯ ฉบับปัจจุบัน ซึ่งในฉบับที่ 4 ที่ได้นำแผนกลยุทธ์ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2554 - 2563 และเป้าหมายไอจี ที่ได้รับ ความเห็นชอบสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ 10 มากำหนดเป็น กรอบทิศทางในการดำเนินงาน เพื่อแก้ไขมูลเหตุรากฐานของการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ปกป้องคุ้มครอง และเพิ่มพูนผลประโยชน์จากความหลากหลายทาง

ชีวภาพและบริการจากระบบนิเวศ ควบคู่กันกับการสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ ใน บทบาทและความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพที่มีต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และการบูรณาการการจัดการร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “ภายในปี พ.ศ. 2564 ประชาชนมีชีวิตอยู่อย่างสอดคล้องปรองดองกับธรรมชาติ โดยรัฐบาลและทุกภาคส่วนร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนการปกป้องคุ้มครอง อนุรักษ์ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน” ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2558 (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2558) แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558 – 2564 ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 บูรณาการคุณค่าและการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพโดยการมีส่วนร่วมในทุกระดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศและบริหารจัดการเพื่อเพิ่มพูนและแบ่งปัน ผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ โดยสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจสีเขียว

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาการความรู้ และระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นมาตรฐานสากล

ความสอดคล้องเชิงนโยบายและทิศทางการพัฒนา

วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพใน 7 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 2 : ขจัดความยากจนในทุกรูปแบบในทุกที่ เป้าหมายที่ 3 : การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี เป้าหมายที่ 11: เมืองและชุมชนยั่งยืน เป้าหมายที่ 12 : สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 13 : การรับมือกับ Climate change เป้าหมายที่ 15 : ปกป้อง ฟื้นฟู และส่งเสริมการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน การจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน การต่อสู้การแปรสภาพเป็นทะเลทราย และหยุดยั้งการเสื่อมโทรมและฟื้นคืนสภาพที่ดิน และหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนเป้าหมายที่ 17: หุ่นส่วนเพื่อการพัฒนา

ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี มีความสอดคล้องในยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ให้เร่งการอนุรักษ์ฟื้นฟูและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ โดยจัดระบบอนุรักษ์ ฟื้นฟูและป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม

(ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มีวัตถุประสงค์เพื่อ พลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” โดยแบ่งออกได้เป็น 4 มิติ มีหมุด

หมาย 13 ประการ ซึ่ง (ร่าง) แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ มีความสอดคล้องใน **หมวดหมายที่ 1** ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง **หมวดหมายที่ 2** ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน **หมวดหมายที่ 8** ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน **หมวดหมายที่ 10** ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ และ **หมวดหมายที่ 11** ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 มีแนวคิดในการเสนอแนวนโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ได้แก่ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจจากการพึ่งพิงทรัพยากร ไปสู่เศรษฐกิจบนฐานความรู้ และเศรษฐกิจสีเขียว การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการใช้ทรัพยากรและวัสดุ อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ การรักษาความสมดุลในการอนุรักษ์ ป่าไม้ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพการพัฒนาเศรษฐกิจจากความหลากหลายทางชีวภาพที่ผสมผสานองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ และการประเมินมูลค่าความหลากหลายทางชีวภาพ

3. วิธีการศึกษา

การคัดเลือกพื้นที่ศึกษา

หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่ศึกษา โดยคัดเลือกพื้นที่ต่าง ๆ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์ชุมชนต้นแบบ ที่มีความโดดเด่นในด้านต่างๆ โดยคณะที่ปรึกษาได้ดำเนินการ ทบทวน และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่นำร่อง ดังนี้

- 1) เป็นชุมชนที่มีเครือข่ายความร่วมมือในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและดำเนินโครงการความริเริ่มในการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์และถิ่นที่อยู่อาศัยอยู่แล้ว
- 2) เป็นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีความสำคัญทางความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity Importance Area-BIA) พื้นที่วิกฤติทางความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity Hotspot) หรือมีชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น (Endemic species) ชนิดพันธุ์ที่ถูคุกคาม (Red list species) ไกล่สุญพันธุ์ ชนิดพันธุ์สัญลักษณ์สำคัญ (Flagship species) หรือพื้นที่ที่มีความสำคัญยิ่งด้านความหลากหลายของพืช (Important plant area-IPA) พื้นที่ที่มีความสำคัญยิ่งด้านความหลากหลายของนก (Important bird area-IBA) เป็นต้น

3) เป็นพื้นที่ที่มีการรักษาความรู้ที่สืบทอดมาตามธรรมเนียมประเพณี มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น

4) เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญเนื่องด้วยมีทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพที่มีคุณค่าเชิงพาณิชย์ เป็นถิ่นที่อยู่ของพรรณพืชและสัตว์ที่มีศักยภาพในการต่อยอดเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเนื่องจากได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์เป็นต้นทุนทางธรรมชาติในการผลิตสินค้าและบริการ

คณะที่ปรึกษาได้มีการประชุมหารือเพื่อกำหนดกรอบของเกณฑ์การพิจารณาหาพื้นที่นำร่องเพื่อให้มีพื้นที่นำร่อง และเพื่อจัดทำแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งประกอบด้วยประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึก การให้การศึกษา และการสร้างความตระหนัก ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ไกล่สุญพันธุ์ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และระบบนิเวศในเมือง เพื่อสร้างเครือข่ายการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และเพื่อส่งเสริม และสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และนำไปสู่การสร้างแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีเป้าหมายเชิงพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย (1) พื้นที่เป้าหมาย ซึ่งเป็นพื้นที่นำร่องในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 1 พื้นที่ และ (2) กลุ่มเป้าหมาย: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กร/สถาบันการศึกษา เครือข่าย ชุมชน และประชาชน

โดยมีวิธีการการคัดเลือกพื้นที่นำร่องเพื่อดำเนินโครงการ ดังต่อไปนี้

- | | |
|--------------|---|
| ขั้นตอนที่ 1 | นำเสนอจังหวัดที่มีความเหมาะสมกับกรอบการดำเนินงาน 3 จังหวัด ได้แก่ สมุทรปราการ นนทบุรี และปทุมธานี |
| ขั้นตอนที่ 2 | ทำการเปรียบเทียบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสในมิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรอบการดำเนินงาน ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - ทรัพยากรชีวภาพด้านสัตว์ - ทรัพยากรชีวภาพด้านพืชที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ - ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรชีวภาพ - เครือข่ายการอนุรักษ์ การจัดการ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพทุกภาคส่วน - งานวิจัย และรายงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง |
| ขั้นตอนที่ 3 | รวบรวมความคิดเห็น ประมวลผล และคัดเลือกจังหวัดที่มีความเหมาะสมมากที่สุด |

ผลการศึกษาพบว่า **จังหวัดนนทบุรี** ได้รับการคัดเลือกให้เป็นพื้นที่นำร่องในการดำเนินโครงการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2560 – 2564 : ระยะสิ้นสุดแผน แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

พื้นที่นำร่องดำเนินงานโครงการ

สวนทุเรียนนนท์ และนกแก้วโม่ง วัดสวนใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์

โครงการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2560 – 2564 ระยะสิ้นสุดแผน : แนวทางปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ปรึกษาต้องผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเน้นเรื่องการอนุรักษ์ คุ่มครองชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ไกล่สูญพันธุ์ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น การอนุรักษ์และ ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของชนิดพันธุ์ในท้องถิ่น และระบบนิเวศในเมือง จำนวน 2 เรื่อง โดยมีความยาว ของเรื่องไม่น้อยกว่า 5 นาที/เรื่อง และมีเนื้อหาเข้าใจง่ายและน่าสนใจในรูปแบบสื่อวีดิทัศน์ หรือสื่ออื่น ที่เทียบเท่า และดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ สื่อโซเชียล และเว็บไซต์ ระยะเวลา ไม่น้อยกว่า 30 วัน ที่ปรึกษาและสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้หารือร่วมกับในการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามไกล่สูญพันธุ์ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และระบบนิเวศในเมือง โดยคัดเลือกชนิดพันธุ์ที่เป็นตัวแทนในการจัดทำแนวทางปฏิบัติที่ดี และเป็นตัวแทนในการสื่อสารด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ คือ “ทุเรียนนนท์” และ “นกแก้วโม่ง” ซึ่งเป็นชนิดพันธุ์ท้องถิ่นที่มีความสำคัญของจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่นำร่องในการดำเนินโครงการ



ภาพที่ 1 การเผยแพร่ใน ระบบออนไลน์ ของสื่อประชาสัมพันธ์

สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ “ทุเรียนนนท์” และ “นกแก้วโม่ง” จำนวน 2 เรื่อง ถูกถ่ายทอดผ่านนักแสดงวัยรุ่นที่มีชื่อเสียง คือ คุณคณาวุฒิ ไตรพิพัฒน์พงษ์ หรือ กอล์ฟ ซึ่งเป็นตัวแทนของเยาวชน คนรุ่นใหม่ ในการเป็นกระบอกเสียงให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ ได้จัดทำและเผยแพร่ในระบบออนไลน์ ช่องทาง <https://www.youtube.com/c/ChmThai>

ทุเรียนนนท์ ระบบนิเวศเกษตรในเมือง

ทุเรียนนนท์ : การอนุรักษ์ระบบนิเวศเกษตรในเมือง

สวนทุเรียนนนท์หรือสวนทุเรียนนนท์เป็นภูมิปัญญาเชิงเกษตรที่เก่าแก่ คือ การทำสวนแบบผสมผสาน ซึ่งทำให้ทุเรียนนนท์มีรสชาติดี เป็นเอกลักษณ์ ด้วยสถานการณ์ในปัจจุบันมีการขยายพื้นที่เมือง ส่งผลให้สวนทุเรียนนนท์ลดลง แต่ยังมีเกษตรกรที่ยังคงรักษาสวนทุเรียนนนท์ด้วยความภูมิใจ ที่ต้องสืบทอดรักษาสวนทุเรียนนนท์ไว้ให้ลูกหลาน ช่วยสร้างความยั่งยืนของอาหารและสุขภาพที่ดีของคนในพื้นที่เกิดผลดีต่อชุมชน เป็นพื้นที่กักตุนน้ำช่วยป้องกันน้ำท่วมเมือง อีกทั้งสวนทุเรียนนนท์มีคุณค่าทางระบบนิเวศ ช่วยรักษาความหลากหลายทางชีวภาพทั้งพืชและสัตว์ เป็นพื้นที่กักตุนและทำหน้าที่เป็นบ่อตกตะกอนของน้ำของเมืองอีกด้วย

แนวทางปฏิบัติที่ดีเพื่อการอนุรักษ์ทุเรียนนนท์

- 1 ด้านการจัดการองค์ความรู้**
การทำสวนทุเรียน (สวนกรอ) และศูนย์เรียนรู้เกี่ยวกับทุเรียนนนท์ เพื่อรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาในการทำสวนทุเรียนผ่านช่องทางของสื่อออนไลน์
- 2 ด้านการจัดการพื้นที่**
การต่อยอดการทำสวนทุเรียนแบบภูมิปัญญาเดิม (คลอง 500 สม) ด้วยเทคโนโลยีหรือองค์ความรู้ใหม่หรือทำคู่มือการทำสวนทุเรียนนนท์ และการจัดการระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพในสวน
- 3 ด้านการบริหารเครือข่ายเกษตรกรสวนทุเรียนนนท์**
จัดตั้งชมรมอนุรักษ์และเป็นผู้ริเริ่มบทบาทในระดับจังหวัดและอำเภอ การบริการความรู้เบื้องต้นแก่เกษตรกรชาวสวนทุเรียนนนท์ องค์กรสมาคมที่เกี่ยวข้องและอื่นๆ
- 4 ด้านการส่งเสริมการตลาดเชิงเพิ่มแรงจูงใจให้เกษตรกรสวนทุเรียนนนท์**
การบริหารลดความเสี่ยงด้านต้นทุนรายปี ด้านนโยบายการใช้ที่ดิน แรงจูงใจทางภาษีที่อื่น รวมถึงการสนับสนุนจากรัฐ ด้านคุณค่าการอนุรักษ์
- 5 ด้านการสื่อสารและการให้ความรู้**
การสื่อสาร การให้ความรู้แก่เยาวชนในชุมชน และสื่อ การจัดทำสื่อให้ความรู้ ศูนย์การเรียนรู้และแพลตฟอร์มการเกษตร รวมถึงการเปิดตัวออนไลน์ผ่านสื่อต่างๆ
- 6 ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**
สร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนที่ห่วงใยสิ่งแวดล้อมและสวนทุเรียน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อนุรักษ์และสวนทุเรียนในบริเวณชาย
- 7 ด้านการศึกษาวิจัยและติดตามประเมินผล**
การศึกษา วิจัยความหลากหลายของชนิดพันธุ์และพันธุ์กรรมของทุเรียน ติดตามประเมินผลสวนทุเรียน เพื่อความยั่งยืนอย่างยั่งยืน

นกแก้วโม่งฝูงสุดท้าย ที่ควรค่าอนุรักษ์ในจังหวัดนนทบุรี

นกแก้วโม่ง (Alexandrine Parakeet)

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Psittacula krameri* เป็นนกแก้วขนาดใหญ่ในวงศ์ปากใบ มีถิ่นกำเนิดในทวีปเอเชีย-ออสเตรเลีย บริเวณทะเลสาบมีดดิเคอ ประเทศอินเดีย และพื้นที่ใกล้เคียงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บริเวณทะเลสาบมีดดิเคอ ประเทศอินเดีย และพื้นที่ใกล้เคียงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บริเวณทะเลสาบมีดดิเคอ ประเทศอินเดีย ใช้ชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Psittacula krameri*

สถานภาพ
IUCN RED LIST : ใกล้สูญพันธุ์ (Near - threatened)
THAILAND RED DATA : ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered)
CITES : APPENDIX II

แนวทางปฏิบัติที่ดีเพื่อการอนุรักษ์นกแก้วโม่ง

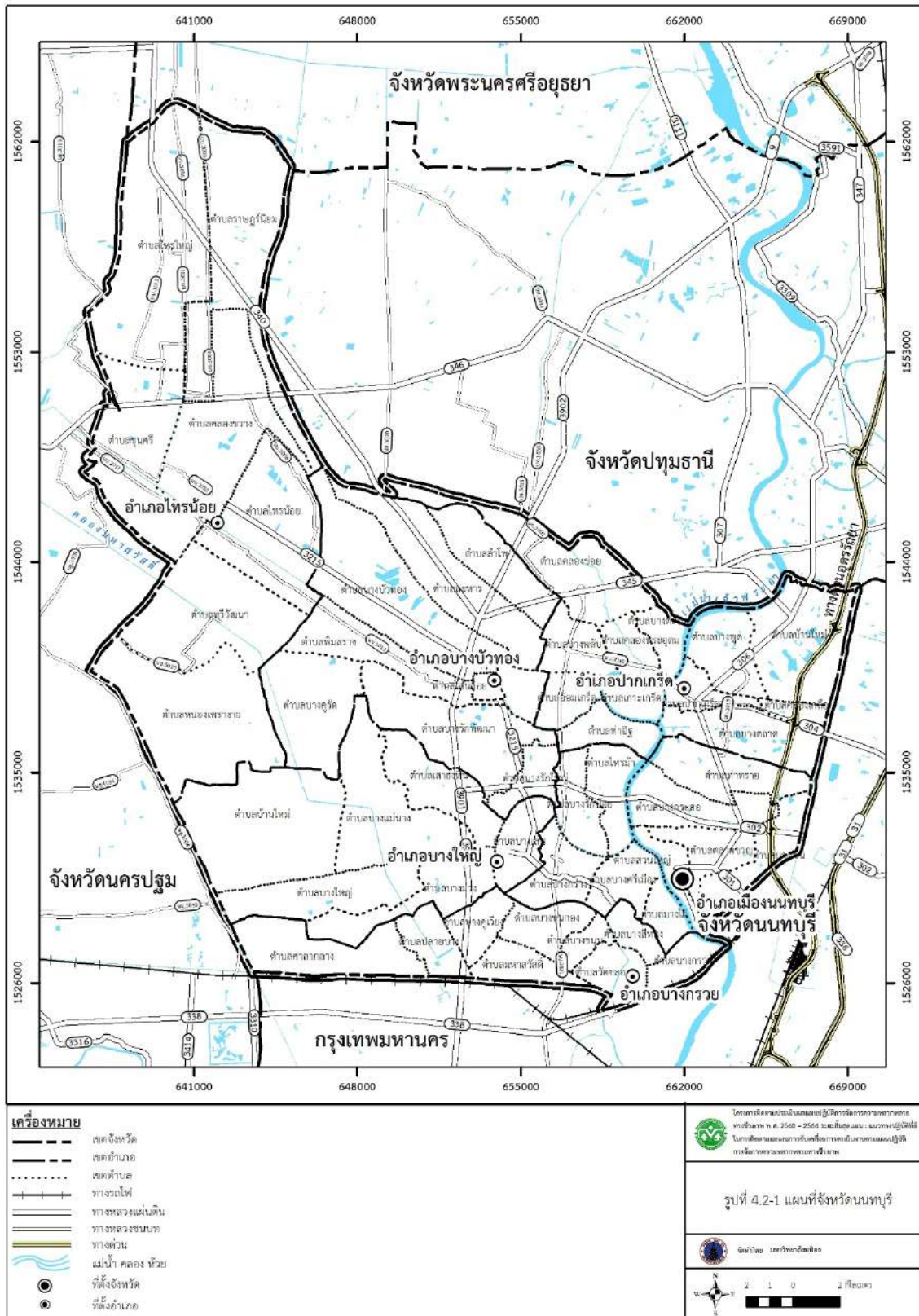
- ด้านการปกป้องประชากรและถิ่นอาศัยที่สำคัญ**
การปรับปรุงสวนทุเรียนขนาดใหญ่ สวนทุเรียนในสวนทุเรียนนนท์ สามารถใช้ได้ดี ร่วมกับแหล่งในสวนทุเรียนนนท์และสวนทุเรียนนนท์
- ด้านการจัดการพื้นที่ในสวนทุเรียน**
การสำรวจ ตัดแต่งสวนทุเรียนในสวนทุเรียนนนท์ ใช้ชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Psittacula krameri* และสวนทุเรียนนนท์ เพื่อเพิ่มประชากรนกแก้วโม่งในสวนทุเรียนนนท์
- ด้านการสื่อสาร การให้ความรู้ และสร้างจิตสำนึกแก่เยาวชนในชุมชน และสื่อสังคม**
การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้เกี่ยวกับนกแก้วโม่ง และนิเวศระบบนิเวศในสวนทุเรียนนนท์ รวมถึงสื่อออนไลน์ และสื่อสังคมออนไลน์
- ด้านการจัดตั้งเครือข่ายอนุรักษ์นกแก้วโม่ง**
การจัดตั้งชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่ง ทั่วประเทศ มีการประชุม ด้านสวนทุเรียนนนท์ และสวนทุเรียนนนท์ เพื่อขยายผลการดำเนินงานอนุรักษ์นกแก้วโม่งในสวนทุเรียนนนท์
- ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**
สร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนที่ห่วงใยสิ่งแวดล้อมและสวนทุเรียนนนท์ โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในสวนทุเรียนนนท์
- ด้านการศึกษาวิจัยและติดตามประเมินผล**
ศึกษาวิจัยประชากรนกแก้วโม่ง ในสวนทุเรียนนนท์ สวนทุเรียนนนท์ และสวนทุเรียนนนท์ ประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของชมรม และสวนทุเรียนนนท์ การทำสวน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 2 สื่อประชาสัมพันธ์ทุเรียน นกแก้วโม่ง

การจัดทำแผนที่และข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

ในการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ของโครงการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2560 – 2564 ระยะสิ้นสุดแผน : แนวทางปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพได้ยึดหลักการพัฒนาระบบสารสนเทศที่เรียกว่าวงจรการพัฒนาาระบบ (Systems Development Life Cycle/SDLC) จะพิจารณาถึงทำการออกแบบและพัฒนา รวมถึงการนำไปใช้เพื่อให้ระบบสารสนเทศดังกล่าวสามารถสนองต่อการดำเนินงานของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการดำเนินการ ที่ปรึกษาได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ รวมถึงการศึกษาสำรวจในสนาม แล้วจัดทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้อยู่ในรูปของฐานข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS database) ดังมีแนวทางการดำเนินการต่อไปนี้ อันประกอบด้วยชั้นข้อมูลดังต่อไปนี้

- **กลุ่มชั้นข้อมูลพื้นฐาน** ได้แก่ กลุ่มชั้นข้อมูลการปกครอง กลุ่มชั้นข้อมูลภูมิประเทศ กลุ่มชั้นข้อมูลทรัพยากรน้ำ กลุ่มชั้นข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค กลุ่มชั้นข้อมูลธรณีวิทยา กลุ่มชั้นข้อมูลทรัพยากรดิน กลุ่มชั้นข้อมูลการใช้ที่ดิน กลุ่มชั้นข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยธรรมชาติ กลุ่มชั้นข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว/สิ่งแวดล้อมและศิลปกรรม กลุ่มชั้นข้อมูลด้านแหล่งน้ำ เป็นต้น
- **กลุ่มชั้นข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่นำร่อง** ได้แก่ เส้นทางการบินของนกแก้วโม่ง ต้นยางนา/ต้นไม้ที่เป็นโพรงรังนอน ที่ติดตั้งรังเทียม และข้อมูลสวนผลไม้



ภาพที่ 3 แสดงแผนที่จังหวัดนนทบุรี

การจัดการระดมความคิดเห็นและการประชุม

ลำดับ	กิจกรรม	วันที่จัดกิจกรรม
1	กิจกรรมระดมความคิดเห็นผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมกับปราชญ์ชุมชน ผู้นำชุมชน กลุ่มอนุรักษ์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	
	ครั้งที่ 1 กิจกรรมระดมความคิดเห็นเพื่อประมวลข้อมูลข้อมูลพื้นฐานด้านทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ ชนิดพันธุ์ ระบบนิเวศ ครั้งที่ 1 “นกแก้วมิ่ง ต้นแบบการอนุรักษ์สัตว์ป่าจังหวัดนนทบุรี”	วันที่ 29 มีนาคม 2565 ณ วัดสวนใหญ่ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
	ครั้งที่ 2 กิจกรรมระดมความคิดเห็นผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อจัดทำแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการติดตามและขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ครั้งที่ 2 “ทุเรียนนนท์ เศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ	วันที่ 7 เมษายน 2565 ณ สวนคุณแผ่นดิน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
	ครั้งที่ 3 กิจกรรมระดมความคิดเห็นเพื่อประมวลข้อมูลข้อมูลพื้นฐานด้านทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ ชนิดพันธุ์ ระบบนิเวศ ครั้งที่ 3 “การระดมข้อมูลเพื่อจัดทำแผนที่สารสนเทศทางภูมิศาสตร์”	วันที่ 27 เมษายน 2565 ณ ห้องประชุม FORTROP คณะวนศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)
ครั้งที่ 4 กิจกรรมระดมความคิดเห็นเพื่อประมวลข้อมูลข้อมูลพื้นฐานด้านทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ ชนิดพันธุ์ ระบบนิเวศ ครั้งที่ 4 “ความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ	วันที่ 27 เมษายน 2565 ณ ห้องประชุม FORTROP คณะวนศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)	
2	การประชุมสัมมนารับฟังความคิดเห็นต่อ (ร่าง) แนวทางปฏิบัติที่ดีฯ อย่างน้อย 2 ครั้ง	
	การประชุมสัมมนารับฟังความคิดเห็นต่อ (ร่าง) แนวทางการปฏิบัติที่ดีฯ ครั้งที่ 1	วันอังคารที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2565 เวลา 09.00 – 12.30 น. ณ ห้องประชุม วัดบางอ้อยช้าง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
	การประชุมสัมมนารับฟังความคิดเห็นต่อ (ร่าง) แนวทางการปฏิบัติที่ดีฯ ครั้งที่ 2	วันอังคารที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2565 เวลา 12.30 – 16.30 น. ณ ห้องประชุม วัดบางอ้อยช้าง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
3	การประชุมเผยแพร่และรับฟังความคิดเห็นต่อผลการดำเนินโครงการ เพื่อขยายเครือข่ายความร่วมมือ ในการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ไก่สุญพันธุ์ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และระบบนิเวศในเมือง โดยการถ่ายทอดและ แลกเปลี่ยนการดำเนินการที่ดีสู่สาธารณะ เพื่อให้หน่วยงาน และเมืองสามารถขับเคลื่อนการดำเนินการ ร่วมกันต่อไป	วันอังคารที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2565 เวลา 09.00 – 13.30 น. ณ ห้องประชุม Sapphire Room ชั้นโรงแรมแกรนด์ ริชมอนด์ ถนนรัตนาธิเบศร์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

4. ผลการจัดกิจกรรม

คณะที่ปรึกษาโครงการ ได้รวบรวมผลจากการจัดการประชุมระดมความคิดเห็นระหว่างชุมชนผู้เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ภาครัฐ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และนักวิชาการในประเด็นเรื่องทุเรียนนกแก้วโม่ง การใช้พื้นที่ และการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ และสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทางชีวภาพจำนวน 4 ครั้ง และได้นำมาयर่างเป็นร่างแนวทางปฏิบัติที่ดี เพื่อนำเสนอและรับฟังความคิดเห็นจากเครือข่ายผู้เกี่ยวข้องอีกรอบหนึ่ง เพื่อพัฒนาให้เป็นเอกสารแนวทางการปฏิบัติที่ดี และส่งมอบให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปศึกษา เผยแพร่ และดำเนินการต่อไป อีกทั้งมีการพิจารณาร่างโดยนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้



ภาพที่ 4 กิจกรรมระดมความเห็นฯ ครั้งที่ 1
“นกแก้วโม่ง ต้นแบบการอนุรักษ์สัตว์ป่าจังหวัดนนทบุรี”



ภาพที่ 5 กิจกรรมระดมความเห็นฯ ครั้งที่ 2
“ทุเรียนนนท์ เศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ”



ภาพที่ 6 กิจกรรมระดมความเห็นฯ ครั้งที่ 3
“การระดมข้อมูลเพื่อจัดทำแผนที่สารสนเทศทางภูมิศาสตร์”



ภาพที่ 7 กิจกรรมระดมความคิดเห็นฯ ครั้งที่ 4
“ความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ”

ผลจากการจัดการประชุมรับฟังความคิดเห็นทั้ง 4 ครั้ง ได้นำมายกร่างเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ จังหวัดนนทบุรี

แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ จังหวัดนนทบุรีนี้ เป็นไปตามกรอบการดำเนินงานของ แผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2560-2564 (ต่อมาได้รับการขยายกรอบเวลาเป็นสิ้นสุดปี 2565) โดยยกจังหวัดนนทบุรี เป็นจังหวัดนำร่อง และเน้นไปที่ทรัพยากรชีวภาพที่มีความโดดเด่นทั้งพืชและสัตว์ ได้แก่ ทุเรียนนนท์ และ นกแก้วโม่ง

ทุเรียนนนท์ สวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีเป็นถิ่นของการพัฒนาระบบนิเวศวิทยาทางการเกษตร โดยอาศัยความกลมกลืนของทรัพยากรกายภาพ ทรัพยากรชีวภาพ คุณภาพชีวิต และคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ ส่งผลให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ของชาวสวนนนทบุรีที่มีความประณีตในการทำสวน การดำเนินวิถีชีวิต การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมของการอยู่ร่วมกันโดยมีพื้นฐานของการดูแลรักษาพันธุ์ทุเรียน กว่า 100 พันธุ์ ระบบ คุ-คลอง-ร่อง-สวน วัด และชุมชนเป็นสำคัญ แต่เมื่อเกิดนโยบายให้จังหวัดนนทบุรีเป็นเขตที่อยู่อาศัย รองรับรับการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงของสวนทุเรียนขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านข้างต้นเสียสมดุลไป (เกษม และ วิมลศรี, 2555; กิตติ และคณะ, 2556) ทุเรียนจัดเป็นพืชในวงศ์ Malvaceae สกุล Durio ซึ่งมีสมาชิกราว 28 ชนิด (APG II, 2003) เชื่อว่ามีถิ่นกำเนิดอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้บริเวณประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย มีศูนย์กลางของความหลากหลายอยู่ในบริเวณ เกาะบอร์เนียว (Borneo) มีรายงานไว้ประมาณ 19 ชนิด และมาเลเซียพบรายงานไว้ราว 16 ชนิด (Subhadrabandhu & Ketsa, 2001) ปัจจุบัน สามารถพบปลูกทุเรียนได้ในเขตร้อนทั่วโลก ส่วนใหญ่พบกระจายตัวอยู่ที่ประเทศแถบเส้นศูนย์สูตรขึ้นไปทางเหนือและใต้ประมาณ 13-14 องศา บริเวณที่มีอากาศร้อนชื้นได้แก่ประเทศในแถบเอเชียคือ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ พม่า อินเดีย ศรีลังกา ไทยรวมทั้งในประเทศแถบแอฟริกา อเมริกากลาง หมู่เกาะอินดีสตะวันตก และ หมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิกได้เช่นกัน



ภาพที่ 8 สวนทุเรียนนนท์

นกแก้วโม่ง เป็นนกที่จัดอยู่ในกลุ่มของสัตว์ป่าที่มีสถานภาพสูญเสี่ยงในระดับใกล้ถูกคุกคามถึงใกล้สูญพันธุ์ โดยองค์กรระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (International Union for Conservation of Nature: IUCN) จัดให้นกแก้วโม่งอยู่ในสถานภาพ “ใกล้ถูกคุกคาม (Near - threatened)” ตามบัญชี The IUCN Red List of Threatened Species เมื่อ ค.ศ. 2017 (พ.ศ. 2560) และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ระบุว่านกแก้วโม่งมีสถานภาพการอนุรักษ์ในระดับประเทศอยู่ในสถานภาพ “ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered)” ถึงแม้ว่าในประเทศไทยจะยังคงพบเห็นนกแก้วโม่งได้ทั่วไป ในบางพื้นที่ของประเทศ มิใช่เพียงในพื้นที่อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เพียงแห่งเดียว แต่แนวโน้มประชากร นกแก้วโม่งยังคงถูกคุกคามมากขึ้น ซึ่งคาดว่าประชากรจะลดลง หากไม่ได้รับการอนุรักษ์ โดยประชากรนกแก้วโม่งที่มีจำนวนลดลงและหายไปจากหลาย ๆ พื้นที่ของประเทศไทย มาจากปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ การคุกคามถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติและแหล่งอาหาร การล่าเพื่อการค้าเป็นสัตว์เลี้ยง รวมทั้งการถูกรบกวนจากสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศและชนิดต่างถิ่นรุกราน



ภาพที่ 9 นกแก้วโม่ง



ภาพที่ 10 บรรยายภาคการจัดการประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแนวทางการปฏิบัติที่ดี จำนวน 2 ครั้ง

(ร่าง) แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

(ร่าง) แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการอนุรักษ์ทุเรียนนนท์ใน จังหวัดนนทบุรี

เป้าหมาย เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟู ทุเรียนนนท์พันธุ์ปลูกที่แท้ ดั้งเดิม และคุณภาพดี ให้อยู่คู่จังหวัดนนทบุรี เพื่อให้มีผลผลิตทุเรียนนนท์ออกสู่ตลาดอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกปี ได้รับความนิยมจากผู้บริโภค และสร้างคุณค่าและความภาคภูมิใจแก่ชาวนนทบุรี และสามารถเป็นต้นแบบและขยายผลให้มีการทำสวนผลไม้คุณภาพสูงในพื้นที่สวนเกษตรผสมผสาน หรือป่ากินได้ ของ จังหวัดนนทบุรีไปอีก 100 ปี

แนวทางปฏิบัติที่ดี 7 ด้าน

1. การจัดการองค์ความรู้การทำสวนทุเรียน (สวนยกร่อง) และศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับทุเรียนนนท์
2. การจัดการพื้นที่ ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศในสวนทุเรียนตามระบบภูมิปัญญาเดิม (คู-คลอง-ร่อง-สวน) และการต่อยอดด้วยเทคโนโลยีเพื่อลดต้นทุนการผลิต
3. การรวมกลุ่มและบริหารเครือข่ายเกษตรกรสวนทุเรียนนนท์
4. การลดความเสี่ยง และสร้างมาตรการเพื่อเพิ่มแรงจูงใจด้านต่างๆ ให้เกษตรกรชาวสวนทุเรียน
5. การสื่อสาร การให้ความรู้แก่เยาวชนในชุมชน และสังคม
6. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการตลาดสมัยใหม่
7. การศึกษาวิจัยและติดตามประเมินผล

โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการจัดการองค์ความรู้การทำสวนทุเรียน (สวนยกร่อง) และศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับทุเรียนนนท์

กิจกรรมหลัก	ประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึกการให้การศึกษาและการสร้างความตระหนัก	องค์ประกอบ หรือตัวชี้วัดที่สำคัญ	ผู้รับผิดชอบ หน่วยงาน
<ul style="list-style-type: none"> ● การจัดทำแหล่งข้อมูลอ้างอิง ที่นำเอาภูมิปัญญาของเกษตรกรชาวสวนทุเรียนนนท์ มาเพื่อรวบรวมไว้เป็นองค์ความรู้ที่สร้างขึ้น โดยบรรพบุรุษชาวสวนทุเรียนนนท์ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น เพื่อให้คนรุ่นปัจจุบันและอนาคตได้เรียนรู้ และสามารถถ่ายทอดต่อได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● คุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพ คุณค่าของสวนผลไม้ คุณค่าของทุเรียนนนท์ที่เป็นที่นิยมสูงสุดและมีราคาแพงที่สุดในประเทศไทย ● ความภูมิใจของการเป็นแหล่งผลิตผลไม้เมืองร้อน คุณภาพสูงมาเป็นเวลาหลายร้อยปี ● ความภูมิใจในการเป็นผู้ร่วมอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของพืชเศรษฐกิจสายพันธุ์ดั้งเดิม และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษชาวสวนทุเรียน ● ผลไม้ที่เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดที่เป็นที่รู้จักไปทั่วประเทศและนานาชาติ ● การถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีฐานข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับทุเรียนนนท์ในทุกมิติ เข้าถึงและสืบค้นได้ทางออนไลน์ มีแหล่งอ้างอิงที่เป็นมาตรฐานและมีการปรับปรุงให้ทันสมัย ● มีศูนย์เรียนรู้ที่จัดตั้งโดยภาคราชการ แหล่งเรียนรู้สวนทุเรียนของเอกชน และสถาบันการศึกษา ● มีปราชญ์ชาวบ้านที่ประชาคมเกษตรกรชาวสวนยกร่องให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสายพันธุ์ การปลูก บำรุงรักษา การเก็บผลผลิตและการรักษาคุณภาพทุเรียนนนท์ที่มีคุณค่าสูงสุดสำหรับผู้บริโภค ● มีแหล่งเก็บพันธุกรรมต้นทุเรียนสายพันธุ์ต่างๆ ไว้ให้ครบถ้วน เพื่อเป็นต้นพันธุ์สำหรับการตรวจสอบย้อนกลับ และขยายพันธุ์ในอนาคต ● มีการถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกรรุ่นใหม่ que เริ่มปลูกทุเรียน ● ข้อมูลรายละเอียด เกี่ยวกับการทำสวนทุเรียนตั้งเริ่มต้นจนถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตแบบย่อ ● มีคนรุ่นใหม่พร้อมรับการสืบทอดภูมิปัญญาและอาชีพเกษตรกรสวนทุเรียน ● มีหลักสูตรการเรียนรู้สำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่ อย่างน้อย 1 หลักสูตร 	<ul style="list-style-type: none"> ● ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ ● โครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์จังหวัดนนทบุรี ● จังหวัดนนทบุรี ● องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ● สถาบันการศึกษา ● กรมวิชาการเกษตร ● สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ ● มูลนิธิชีววิถี ● โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

กิจกรรมหลัก	ประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการสร้างความตระหนักรู้ในการให้การศึกษาและการสร้างความตระหนัก	องค์ประกอบ หรือตัวชี้วัดที่สำคัญ	ผู้รับผิดชอบ หน่วยงาน
<ul style="list-style-type: none"> การฝึกอบรมให้ความรู้เยาวชนลูกหลานชาวสวนทุเรียนให้ตระหนักถึงคุณค่าของทุเรียนนนท์ ระบบการทำสวนผลไม้เมืองนนท์ และมูลค่าทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> ความภาคภูมิใจในบ้านเกิด บรรพบุรุษ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความภูมิใจในอาชีพเกษตรกรสวนทุเรียน สวนผลไม้ 	<ul style="list-style-type: none"> มีผู้จัดการองค์ความรู้ เจ้าหน้าที่และวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอด มีแหล่งเรียนรู้ทั้งในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ และภาคสนาม มีคนรุ่นใหม่ที่พร้อมรับการสืบทอดภูมิปัญญาและอาชีพเกษตรกรสวนทุเรียน มีการจัดค่ายเยาวชน มีหลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับเยาวชนอย่างน้อย 1 หลักสูตร 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ โครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์จังหวัดนนทบุรี องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี สถาบันการศึกษา โรงเรียน มูลนิธิชีววิถี มูลนิธิโลกสีเขียว
<ul style="list-style-type: none"> การจัดทำหลักสูตรชุมชนเรื่องทุเรียนและการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพของสวนผลไม้ 	<ul style="list-style-type: none"> การเรียนรู้คุณค่าของผลไม้ประจำถิ่นในมิติต่างๆ การสร้างคุณค่าและต่อยอดจากการทำสวนสู่การตลาดในมิติใหม่ 	<ul style="list-style-type: none"> มีหลักสูตรด้านความหลากหลายทางชีวภาพในสวนทุเรียน มีหลักสูตรเรื่องทุเรียนนนท์ มีหลักสูตรที่เกี่ยวกับผลไม้และอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบในท้องถิ่น มีผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาดสมัยใหม่เป็นที่ปรึกษา มีผู้สนใจในชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> สถาบันการศึกษา มูลนิธิโลกสีเขียว ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ โครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนนทบุรี มูลนิธิชีววิถี
<ul style="list-style-type: none"> การจัดทำสื่อออนไลน์เพื่อเชิญชวน ให้ความรู้ กระตุ้นให้คนมาเยี่ยมชมสวนทุเรียน และซื้อผลผลิตต่าง ๆ จากสวนนนท์ 	<ul style="list-style-type: none"> จุดเด่น เรื่องราวที่เป็นที่น่าสนใจที่สามารถประชาสัมพันธ์ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> เว็บไซต์ที่ดีเกี่ยวกับการให้ความรู้ด้วยสื่อผสมผสาน สื่อ Social media ต่างๆ พันธมิตรด้านสื่อต่างๆ influencer 	<ul style="list-style-type: none"> จังหวัดนนทบุรี องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ประชาสัมพันธ์จังหวัด ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ สื่อมวลชน เครือข่ายนักสื่อสาร
<ul style="list-style-type: none"> การจัดกิจกรรมให้คนมาเข้าร่วมเป็นประจำในสวนผลไม้ 	<ul style="list-style-type: none"> สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน 	<ul style="list-style-type: none"> การศึกษาพืชพรรณไม้ในสวน การศึกษาสิ่งมีชีวิตในสวน การเดินทางในสวนและชุมชนเพื่อศึกษาธรรมชาติ วิถีชีวิต 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ นนทบุรี สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ ชุมชน เกษตรกร เจ้าของสวนผลไม้

2. ด้านการจัดการพื้นที่ ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศในสวนทุเรียนตามระบบภูมิปัญญาเดิม (คู คลอง ร่อง สวน) และการต่อยอดด้วยเทคโนโลยีเพื่อลดต้นทุนการผลิต

กิจกรรมหลัก	ประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึกการให้การศึกษาและการสร้างความตระหนัก	องค์ประกอบ หรือตัวชี้วัดที่สำคัญ	ผู้รับผิดชอบ หน่วยงาน
<ul style="list-style-type: none"> • การจัดทำคู่มือการทำสวนทุเรียนที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการพื้นที่เชิงกายภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> • องค์ความรู้ด้านการจัดการพื้นที่สวน การเตรียมดิน ตรวจสอบคุณภาพดินและน้ำ ปุ๋ยชีวภาพ • องค์ความรู้ด้านการบำรุงรักษาดูแลต้นทุเรียนในระยะต่างๆ • การปลูกพืชชนิดอื่นๆ ที่เกื้อหนุนการเจริญเติบโตของต้นทุเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> • มีฐานข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำสวนทุเรียนในพื้นที่ทุกมิติ เข้าถึงและสืบค้นได้ทางออนไลน์ มีแหล่งอ้างอิงที่เป็นมาตรฐานและมีการปรับปรุงให้ทันสมัย • มีศูนย์เรียนรู้ที่จัดตั้งโดยภาคราชการ แหล่งเรียนรู้สวนทุเรียนของเอกชน และสถาบันการศึกษา • มีปราชญ์ชาวบ้านที่ประชาคมเกษตรกรชาวสวนยกย่องให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านพันธุ์ การปลูก บำรุงรักษา การเก็บผลผลิตและการรักษาคุณภาพทุเรียนพื้นที่ให้มีคุณค่าสูงสุดเพื่อผู้บริโภค 	<ul style="list-style-type: none"> • ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ • โครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์จังหวัดนนทบุรี • จังหวัดนนทบุรี • องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี • สถาบันการศึกษา • กรมวิชาการเกษตร • สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ • มูลนิธิชีววิถี
<ul style="list-style-type: none"> • การจัดทำคู่มือการทำสวนทุเรียนที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดการระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพที่ประกอบด้วยพรรณไม้อื่นๆ ที่ไม่ใช่ทุเรียน (เปลือกสวน) 	<ul style="list-style-type: none"> • ทุเรียนนนท์คืออะไร มีคุณค่าอย่างไรบ้าง • ทำไมจึงต้องอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ • องค์ความรู้เกี่ยวกับต้นไม้ชนิดต่างๆ ที่ปลูกร่วมกับทุเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> • ข้อมูลรายละเอียด เกี่ยวกับเปลือกสวน หมายถึงพรรณไม้ชนิดอื่น ๆ ที่ปลูกร่วมกับทุเรียน เช่น ทองหลวง ขนุน มะม่วง พริกไทย กัลยั กระท้อน และอื่นๆ มีการสำรวจความหลากหลายของพรรณไม้ในระบบนิเวศสวนทุเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> • ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ • โครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์จังหวัดนนทบุรี • องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี • สถาบันการศึกษา • กรมวิชาการเกษตร • สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ • ปราชญ์ชาวบ้าน • มูลนิธิชีววิถี
<ul style="list-style-type: none"> • การจัดการน้ำในระบบคู คลอง ร่อง สวน 	<ul style="list-style-type: none"> • น้ำมีความสำคัญอย่างยิ่ง แม่น้ำเจ้าพระยา และระบบคู คลองที่เชื่อมต่อกับระบบสวนผลไม้ เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง มีปัจจัยและความเสี่ยงจากธรรมชาติ เช่น ฝน น้ำท่วม น้ำเค็มหนุน ส่งผลต่ออนาคตของสวนทุเรียนนนท์ • การแบ่งสันปันส่วนการใช้น้ำจัดสำหรับบ้านเรือน และการเกษตร 	<ul style="list-style-type: none"> • มีผู้จัดการองค์ความรู้ เจ้าหน้าที่และวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดเกี่ยวกับการจัดการน้ำเข้าและออกประตูน้ำ บ่อน้ำ ลำประโดง ร่องสวน การวัดความเค็ม การปรับสภาพน้ำ ต้นทุนการใช้น้ำในระบบการผลิต การบำบัดน้ำเสีย • การแก้ไขปัญหาน้ำกร่อยและน้ำเค็มหนุน 	<ul style="list-style-type: none"> • ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ • โครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์จังหวัดนนทบุรี • องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี • กรมชลประทาน • กรมเจ้าท่า • สถาบันการศึกษา • มูลนิธิชีววิถี • ปราชญ์ชาวบ้าน

โครงการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2560 – 2564 ระยะสิ้นสุดแผน :

แนวทางปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

กิจกรรมหลัก	ประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการสร้าง จิตสำนึกการให้การศึกษาและการ สร้างความตระหนัก	องค์ประกอบ หรือตัวชี้วัดที่สำคัญ	ผู้รับผิดชอบ หน่วยงาน
	ต้องมีความสมดุลและเป็นธรรม ไม่ เกิดความขัดแย้ง		
<ul style="list-style-type: none"> การจัดการดิน และปุ๋ย ชีวภาพในสวน 	<ul style="list-style-type: none"> การเรียนรู้คุณค่า ธาตุอาหารของ ต้นและใบ ของพรรณพืชต่างใน ระบบปลูกสวน 	<ul style="list-style-type: none"> หลักสูตรด้านธรณีวิทยาเบื้องต้นที่ เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของดินที่ ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา หลักสูตรเรื่องการปรับสภาพดิน และการใช้ปุ๋ยชีวภาพในระบบ นิเวศ คุ คลอง ร่อง สวน 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูพืชรุกรานนนท์ โครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ จังหวัดนนทบุรี สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มูลนิธิชีววิถี
<ul style="list-style-type: none"> การปลูก การ บำรุงรักษา ต้นทุเรียน ในทุกช่วง อายุ และการใช้ เครื่องมือและ เทคโนโลยีมาต่อยอด การผลิต 	<ul style="list-style-type: none"> Smart farmer เครื่องมืออำนวยความสะดวก เช่น เครื่องพ่นน้ำอัตโนมัติ โดรนสำหรับการใส่ปุ๋ยแบบ เฉพาะเจาะจง ลดต้นทุน ทุนแรง เกษตรกร 	<ul style="list-style-type: none"> เกษตรกรผู้เชี่ยวชาญและมี ประสบการณ์ แหล่งสาธิต การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างสวน การปรับใช้เทคโนโลยี หรือ เครื่องมือ เครื่องจักรทุนแรงเพื่อ ช่วยให้เกษตรกรลดภาระลง และ เพิ่มผลผลิต 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูพืชรุกรานนนท์ โครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ จังหวัดนนทบุรี องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี สถาบันการศึกษา กรมวิชาการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ มูลนิธิชีววิถี เครือข่ายเกษตรสมัยใหม่ สวนตัวอย่าง แปลงสาธิตต้นแบบ
<ul style="list-style-type: none"> การเก็บผลผลิตทุเรียน และผลไม้อื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> การใช้ความรู้ เครื่องมือ และ ภูมิปัญญามาบูรณาการร่วมกัน การกระษะความสะดวกของผล 	<ul style="list-style-type: none"> การเก็บรักษาทุเรียนนนท์ตามแบบ ภูมิปัญญา การใส่ตะกร้า การพัน ข้าวด้วยใบตองและตอก การระบุน วันที่สุกพร้อมรับประทาน 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูพืชรุกรานนนท์ กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ นนทบุรี สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ สถาบันการศึกษา

3. ด้านการรวมกลุ่มและบริหารเครือข่ายเกษตรกรสวนทุเรียนนนท์

กิจกรรมหลัก	ประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึกการให้การศึกษาและการสร้างความตระหนัก	องค์ประกอบ หรือตัวชี้วัดที่สำคัญ	ผู้รับผิดชอบ หน่วยงาน
<ul style="list-style-type: none"> การตั้งชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์และการดำเนินกิจการของชมรมในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ 	<ul style="list-style-type: none"> การอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์โดยภาคประชาชน มีโครงสร้างและกติกาที่กำหนดโดยกลุ่มอย่างชัดเจน มีเป้าหมายและการดำเนินงานที่ชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> การรวมกลุ่มทำกิจกรรมที่มีการจัดตั้งและการบริหารงานชัดเจนและมีส่วนร่วมโดยเกษตรกรชาวสวนทุเรียนและสนับสนุนโดยหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ เกษตรแปลงใหญ่ กรมวิชาการเกษตร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี
<ul style="list-style-type: none"> การบริหารความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายระดับจังหวัด องค์กรสมาคมที่เกี่ยวข้องและอื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> การอนุรักษ์พันธุ์พืชและพื้นที่สีเขียวในเมืองที่นำโดยภาคประชาชน และได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน คุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> เพื่อขยายผลการดำเนินงานและแสวงหาพันธมิตรเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน ได้รับความร่วมมือ ความช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่น ข้อมูล บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ และอื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ เกษตรแปลงใหญ่ กรมวิชาการเกษตร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี วิสาหกิจชุมชน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สถาบันการศึกษา

4. ด้านการลดความเสี่ยง และสร้างมาตรการเพื่อเพิ่มแรงจูงใจด้านต่างๆ ให้เกษตรกรชาวสวนทุเรียน

กิจกรรมหลัก	ประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการสร้างความตระหนัก	องค์ประกอบ หรือตัวชี้วัดที่สำคัญ	ผู้รับผิดชอบ หน่วยงาน
<ul style="list-style-type: none"> การบริหารความเสี่ยงด้านภัยธรรมชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> การป้องกันและจัดการน้ำท่วม การแก้ปัญหาหน้าเค็ม การป้องกันवादภัย ต้นไม้ล้มเสียหาย 	<ul style="list-style-type: none"> มีฐานข้อมูลด้านน้ำและการจัดการน้ำ มีเครือข่ายองค์กรจัดการน้ำและประตูน้ำ มีกฎระเบียบระดับจังหวัด ท้องถิ่นในการบริหารจัดการภัยพิบัติ 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ โครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์จังหวัดนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี กรมชลประทาน กรมวิชาการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ การประชาสัมพันธ์ภาค
<ul style="list-style-type: none"> การบริหารความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงประเภทการใช้ประโยชน์พื้นที่ ปัจจัยด้านนโยบายการใช้ที่ดิน และผังเมือง 	<ul style="list-style-type: none"> การใช้ประโยชน์ที่ดิน จังหวัดนนทบุรี มีแนวทางที่ชัดเจนและสมดุล ไม่ส่งเสริมด้านใดด้านหนึ่งจนเสียสมดุล เช่น ที่อยู่อาศัย อุตสาหกรรม โครงการพัฒนาขนาดใหญ่ ระบบคมนาคมขนาดใหญ่ การปรับปรุงผังเมืองรวม จ. นนทบุรี 	<ul style="list-style-type: none"> มีผังเมืองที่ชัดเจน เอื้อต่อการดำเนินกิจการสวนทุเรียนสวนผลไม้ มีกระบวนการป้องกันภาคธุรกิจด้านอสังหาริมทรัพย์ และที่อยู่อาศัยมาซื้อขายที่ดินพื้นที่สวนผลไม้ไปทำที่อยู่อาศัย 	<ul style="list-style-type: none"> องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี โยธาธิการและผังเมือง กรมที่ดิน
<ul style="list-style-type: none"> แรงจูงใจด้านภาษี 	<ul style="list-style-type: none"> รัฐให้การสนับสนุนให้ระบบการผลิตทุเรียนนนท์ที่มีความยั่งยืน 	<ul style="list-style-type: none"> มีนโยบาย มาตรการ ระเบียบ และขั้นตอนปฏิบัติที่ชัดเจนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย หรือกระทรวงการคลัง ตลอดจนกฎหมายระดับท้องถิ่น เพื่อให้มีกระบวนการจูงใจด้านภาษีที่ดินสำหรับเกษตรกร 	<ul style="list-style-type: none"> กรมที่ดิน กรมสรรพากร สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ มูลนิธิชีววิถี
<ul style="list-style-type: none"> แรงจูงใจด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> เกษตรกรไม่ได้พยายามอยู่เพียงลำพัง มีกระบวนการสนับสนุนที่เป็นรูปธรรมเพื่อให้สวนทุเรียนคงอยู่ได้อย่างยั่งยืน การส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ 	<ul style="list-style-type: none"> มีระบบสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านต่างๆ เช่น ที่ดิน น้ำ การเกษตร การตลาด ประชาสัมพันธ์ ท้องเที่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> กรมวิชาการเกษตร กรมที่ดิน กรมสรรพากร กรมทรัพยากรน้ำ กรมชลประทาน พาณิชย์จังหวัด

โครงการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2560 – 2564 ระยะสิ้นสุดแผน :

แนวทางปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

กิจกรรมหลัก	ประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึกการให้การศึกษาและการสร้างความตระหนัก	องค์ประกอบ หรือตัวชี้วัดที่สำคัญ	ผู้รับผิดชอบ หน่วยงาน
			<ul style="list-style-type: none"> ● ประชาสัมพันธ์และท่องเที่ยวจังหวัด
<ul style="list-style-type: none"> ● การสร้างแรงจูงใจด้านคุณค่าและการอนุรักษ์ทุเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ● สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชน ภาครัฐ 	<ul style="list-style-type: none"> ● การให้สถานภาพ การยกย่อง การเผยแพร่คุณค่าและอุดมคติของการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ ● การได้รับรางวัลต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ ● กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ นนทบุรี ● สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ

5. ด้านการสื่อสาร การให้ความรู้แก่เยาวชนในชุมชน และสังคม

กิจกรรมหลัก	ประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึกการให้การศึกษาและการสร้างความตระหนัก	องค์ประกอบ หรือตัวชี้วัดที่สำคัญ	ผู้รับผิดชอบ หน่วยงาน
<ul style="list-style-type: none"> การจัดทำแผ่นป้ายบอกทิศทางและแผ่นป้ายให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้ที่จะเดินทางมาชมและศึกษาสวนผลไม้ สวนทุเรียนนนท์ 	<ul style="list-style-type: none"> สวนทุเรียนอยู่ที่ไหนบ้างสามารถเข้าถึงได้ง่าย ไปแล้วได้ประสบการณ์ ได้เรียนรู้จากของจริงและเกษตรกรตัวจริง ไฮไลท์ของคนนนท์ แหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้เชิงเกษตร 	<ul style="list-style-type: none"> จัดทำข้อมูล แผนที่ ตำแหน่งที่ชัดเจน ของสวนทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี เท่าที่มีข้อมูลล่าสุด จัดทำป้ายบอกทางเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสวนทุเรียนในทุุดอำเภอได้ง่าย 	<ul style="list-style-type: none"> องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมทางหลวง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
<ul style="list-style-type: none"> การจัดทำสื่อ ข้อมูล ความรู้ ด้านสวนผลไม้ ศูนย์เรียนรู้แปลงสาธิต และอื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> ทุเรียนสนุก นำเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> มีต้นทุเรียนของจริงให้ศึกษา มีสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย มีสื่อผสมผสานที่มีความน่าสนใจ ทันสมัย เข้ากับพฤติกรรมการเรียนรู้ของคนในยุคดิจิทัล 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ โครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์จังหวัดนนทบุรี องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีภาคีเครือข่าย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
<ul style="list-style-type: none"> การจัดทำสื่อออนไลน์เพื่อเชิญชวน ให้ความรู้ กระตุ้นให้คนมาเยี่ยมชมสวนทุเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> การให้ข้อมูลต่อสาธารณะผ่านสื่อต่างๆ เช่น social media หรืออื่นๆ ให้เกิดความสนใจที่จะติดตามข้อมูลเรื่องทุเรียนอย่างต่อเนื่อง สร้างการรับรู้และขยายวงการสื่อสารสู่สังคมไทย ให้มาดูเป็นตัวอย่าง 	<ul style="list-style-type: none"> มีเนื้อหา ความคิดสร้างสรรค์ นักการศึกษา นักสื่อสาร ที่จะมาช่วยออกแบบการเรียนรู้ และผลิตสื่อที่น่าสนใจสำหรับเผยแพร่ 	<ul style="list-style-type: none"> สื่อมวลชน เครือข่ายนักสื่อสาร influencer

6. ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการตลาดสมัยใหม่

กิจกรรมหลัก	ประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการ สร้างจิตสำนึกการให้ การศึกษาและการสร้างความ ตระหนัก	องค์ประกอบ หรือตัวชี้วัดที่ สำคัญ	ผู้รับผิดชอบ หน่วยงาน
<ul style="list-style-type: none"> การร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ใช้ทุเรียนและสวนผลไม้เป็นส่วนหนึ่งของจุดขาย 	<ul style="list-style-type: none"> สวนทุเรียน ป่ากินได้ เชื่อมโยงกับอะไรบ้างในเชิงธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ที่สามารถนำมาเล่า จัดทำแผนการท่องเที่ยว และสร้างมูลค่าแก่ชุมชน อำเภอ จังหวัด ครัวของเมืองหลวงตั้งแต่อยุธยา มาถึง รัตนโกสินทร์ 	<ul style="list-style-type: none"> ภาคีเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวชุมชน ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้นำท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และภาคธุรกิจเอกชน 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ โครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ จังหวัดนนทบุรี องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ภาคีเครือข่าย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ปราชญ์ชุมชน กลุ่มธุรกิจท่องเที่ยว รถ เรือ ร้านค้า ร้านอาหาร ชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ท่องเที่ยวจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
<ul style="list-style-type: none"> การต่อยอดโดยใช้ทุเรียนไปเชื่อมโยงกับภูมิประเทศ สถานที่สวยงาม อาหารการกิน แบบท้องถิ่น และกีฬาประเภทต่าง 	<ul style="list-style-type: none"> เกิดเครือข่ายการทำงานในระดับพื้นที่ที่เข้มแข็ง มีผู้มาท่องเที่ยวเยี่ยมชมสวนทุเรียน และเชื่อมโยงพื้นที่ในเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กลุ่มน้ำสามคลอง (คลองบางกอกน้อย คลองอ้อมนนท์ คลองบางกรวย) เส้นทางจักรยาน เส้นทางวิ่ง 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ โครงการอนุรักษ์สวนทุเรียนนนท์ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ จังหวัดนนทบุรี องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ภาคีเครือข่าย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ปราชญ์ชุมชน กลุ่มธุรกิจท่องเที่ยว รถ เรือ ร้านค้า ร้านอาหาร ชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ท่องเที่ยวจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ชมรมจักรยาน ชมรมวิ่ง การกีฬาแห่งประเทศไทย
<ul style="list-style-type: none"> การปรับภูมิทัศน์บริเวณสวนทุเรียนให้มีความสะอาด เรียบร้อย สะดวกสบายและสวยงาม เป็นมิตรกับผู้มาเยือน และลดการรบกวนชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> ยกระดับมาตรฐานการบริการ อำนวยความสะดวกต่างๆ แก่ผู้มาเยือน เช่นที่จอดรถ ร้านค้า ถึงขยะ ป้ายข้อมูล ห้องน้ำสะอาด มีมิเตอร์น้ำ กลับมาเยี่ยมอีก 	<ul style="list-style-type: none"> ความร่วมมือระหว่างนักท่องเที่ยวและเกษตรกร 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล ชุมชน เกษตรกรชาวสวน

โครงการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2560 – 2564 ระยะสิ้นสุดแผน :

แนวทางปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

7. ด้านการศึกษาวิจัยและติดตามประเมินผล

กิจกรรมหลัก	ประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึกการให้การศึกษาและการสร้างความตระหนัก	องค์ประกอบ หรือตัวชี้วัดที่สำคัญ	ผู้รับผิดชอบ หน่วยงาน
<ul style="list-style-type: none"> การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพในสวนทุเรียน การศึกษาความหลากหลายของพันธุ์ทุเรียน การศึกษาความหลากหลายของพันธุกรรมของทุเรียนสายพันธุ์พื้นเมืองดั้งเดิมและสายพันธุ์ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาใหม่ 	<ul style="list-style-type: none"> การอนุรักษ์และฟื้นฟูโดยภาคประชาชนและได้รับการต่อยอดจากนักวิจัย นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในสาขาอื่นๆ ที่สนใจจะร่วมศึกษา วิจัย ทุเรียนนนท์และระบบการผลิตในมิติต่างๆ ประเด็นความหลากหลายทางพันธุกรรมของทุเรียนนนท์ 	<ul style="list-style-type: none"> มีนักวิชาการ นักวิจัย อาจารย์ที่สนใจการศึกษาวิจัยระบบนิเวศสวนผลไม้โดยสถาบันการศึกษา หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรพัฒนาเอกชน 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย เครือข่ายนักวิจัยสาขาเกษตร มูลนิธิชีววิถี
<ul style="list-style-type: none"> การติดตามประเมินความเสี่ยงต่อสวนทุเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> การดำรงเป้าหมายการให้มีทุเรียนนนท์ไปอีก 100 ปี ไม่ใช่สิ่งที่ง่ายและมีความท้าทายอย่างยิ่ง การทำสวนทุเรียนให้ประสบความสำเร็จเป็นเรื่องของเกษตรกรที่มีความรู้ มีฝีมือ มีความเชี่ยวชาญและเป็นการทดลองทางวิทยาศาสตร์ กว่าจะประสบความสำเร็จจนต้นทุเรียนให้ผลผลิตได้ ต้องผ่านการต่อสู้และใช้ความวิริยะอุตสาหะอย่างมาก 	<ul style="list-style-type: none"> มีหน่วยงาน หรือเครือข่ายเกษตรกรมาร่วมเก็บข้อมูล วิเคราะห์ความเสี่ยงในมิติต่างๆ และรายงานผล เพื่อนำกลับมาใช้พัฒนาการดำเนินงาน และปรับแผนการดำเนินงานในอนาคต การถอดบทเรียนความเสี่ยงด้านภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นมาในอดีต เช่น น้ำท่วมใหญ่ นำเค็มหนุน ที่ทำให้เกิดการล่มสลายของสวนทุเรียนในปี 2554 และ 2557 และสร้างระบบป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีกในอนาคต 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ กรมวิชาการเกษตร เครือข่ายหมอดิน สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย เครือข่ายนักวิจัยสาขาเกษตร มูลนิธิชีววิถี กลุ่มนักกฎหมาย นักบริหาร ความเสี่ยง
<ul style="list-style-type: none"> การประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของชมรมเครือข่าย และความต่อเนื่องยั่งยืน 	<ul style="list-style-type: none"> การอนุรักษ์สวนทุเรียน และพื้นที่สีเขียวในเมืองเมที่นำโดยภาคประชาชน และได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนสามารถเกิดขึ้นได้ เป็นต้นแบบให้ที่อื่นมาศึกษาและถอดบทเรียนไปปรับใช้กับพืชชนิดอื่นๆ ในพื้นที่อื่นต่อไป 	<ul style="list-style-type: none"> เพื่อวัดผล ปรับปรุง พัฒนาแนวทาง และเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานและแสวงหาพันธมิตรในวงกว้างเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน ได้รับความร่วมมือ ความช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่น ข้อมูล บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ และอื่นๆ อย่างต่อเนื่องไปอีกยาวนาน 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์

(ร่าง) แนวทางการปฏิบัติที่ดีในการอนุรักษ์ประชากรนกแก้วโม่ง ใน จังหวัดนนทบุรี

เป้าหมาย ให้มีประชากรนกแก้วโม่งที่สามารถดำรงเผ่าพันธุ์และประชากรในพื้นที่ธรรมชาติของจังหวัดนนทบุรีได้อีก 100 ปี (พ.ศ. 2665)

แนวทางปฏิบัติที่ดี 6 ด้าน

1. การปกป้องประชากรและถิ่นอาศัยที่สำคัญ เช่น โพรงรัง แหล่งเกาะนอน แหล่งหากิน
2. การจัดการต้นไม้ขนาดใหญ่ที่นกใช้เพื่อการทำรัง วางไข่ และเลี้ยงลูก
3. การสื่อสาร การให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกแก่เยาวชนในชุมชน และสังคม
4. การจัดตั้งเครือข่ายอนุรักษ์นกแก้วโม่งและการบริหารจัดการ
5. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
6. การศึกษาวิจัยและติดตามประเมินผล

ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการปกป้องประชากรนกแก้วโม่งและถิ่นอาศัยที่สำคัญ เช่น โพรงรัง แหล่งเกาะนอน แหล่งหากิน

กิจกรรมหลัก	ประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึก การให้การศึกษาและการสร้างความตระหนัก	องค์ประกอบ หรือตัวชี้วัดที่สำคัญ	ผู้รับผิดชอบ หน่วยงาน
<ul style="list-style-type: none"> การนับจำนวนประชากรนกที่วัดสวนใหญ่ 	<ul style="list-style-type: none"> การให้ข้อมูลต่อสาธารณะผ่านสื่อต่างๆ เช่น social media หรืออื่นๆ ให้เกิดความสนใจที่จะติดตามข้อมูลประชากรนกแก้วโม่ง การสื่อสารถึงกิจกรรมการสำรวจและวงจรการเคลื่อนที่หากินของนกที่สามารถให้ประชาชนชาวจังหวัดนนทบุรีได้รับรู้และมีส่วนร่วม การติดตามประชากรนกในการหากินเวลากลางวันมีความท้าทายมาก ต้องมีทีมและเครื่องมือติดตาม ควรมีการขยายพื้นที่ศึกษา เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการดำรงอยู่ของประชากรนกในวัดสวนใหญ่ และการจัดการอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> มีผู้เชี่ยวชาญที่รู้เรื่องนกแก้วโม่งอย่างละเอียดจากภาคประชาชนและจิตอาสา ซึ่งสามารถเป็นต้นแบบการต่อยอดการอนุรักษ์สัตว์ป่าในเมืองได้ จำนวนประชากรนกกรวยวัน รายสัปดาห์ รายเดือน รายปี และแนวโน้มการเพิ่มขึ้น-ลดลง ของประชากร แอปพลิเคชัน iNaturalist 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่งวัดสวนใหญ่ สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย สถาบันการศึกษา
<ul style="list-style-type: none"> การสำรวจและติดตามโพรงรังที่นกสามารถใช้ได้ 		<ul style="list-style-type: none"> จำนวนโพรงรังที่พ่อแม่นกใช้ในแต่ละพื้นที่ เช่น วัดสวนใหญ่ วัดอัมพวัน เป็นต้น ตลอดจนความเสี่ยงและข้อจำกัดต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่งวัดสวนใหญ่ สมาคมอนุรักษ์นกและนักปักษีวิทยาจิตอาสา สถาบันการศึกษา
<ul style="list-style-type: none"> สำรวจแหล่งที่นกกรวมฝูงเกาะนอนตอนกลางคืน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่เอกชนและที่สาธารณะ 		<ul style="list-style-type: none"> สถานที่และต้นไม้ที่ฝูงนกออกดูผสมพันธุ์ใช้รวมฝูงนอนในเวลากลางคืน 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่งวัดสวนใหญ่ สมาคมอนุรักษ์นกและนักปักษีวิทยาจิตอาสา สถาบันการศึกษา
<ul style="list-style-type: none"> สำรวจแหล่งที่นกไปหากินระหว่างวัน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่สวน พื้นที่เอกชน และที่สาธารณะ 		<ul style="list-style-type: none"> การติดตามประชากรนกในการหากินเวลากลางวันมีความท้าทายมาก ต้องมีทีมและเครื่องมือติดตาม 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่งวัดสวนใหญ่ สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย สถาบันการศึกษา

2. ด้านการจัดการต้นไม้ขนาดใหญ่ที่นกใช้เพื่อการทำรัง วางไข่ และเลี้ยงลูก

กิจกรรมหลัก	ประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการ สร้างจิตสำนึกการให้ การศึกษาและการสร้างความ ตระหนัก	องค์ประกอบ หรือตัวชี้วัดที่ สำคัญ	ผู้รับผิดชอบ หน่วยงาน
การสำรวจ ติดตามสภาพของต้นไม้ ขนาดใหญ่ที่มีโอกาสที่นกจะใช้ทำ รัง	<ul style="list-style-type: none"> ต้นไม้ขนาดใหญ่และโพรง รังน่าจะเป็นปัจจัยจำกัดที่ ทำให้ประชากรนกแก้วโม่ง ไม่เพิ่มขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> สำรวจต้นยางขนาดใหญ่ ทั้งหมดในจังหวัดนนทบุรี จัดทำฐานข้อมูล แผนที่ ตำแหน่งที่ชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่ง วัดสวนใหญ่ สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติ แห่งประเทศไทย สมาคมรุกขกรรมไทย กลุ่ม Big Trees สถาบันการศึกษา
การสำรวจและติดตามโพรงรังที่นก สามารถใช้ได้	<ul style="list-style-type: none"> ต้นไม้ขนาดใหญ่และโพรง รังมีแนวโน้มลดลงในระยะ ยาว 	<ul style="list-style-type: none"> ข้อมูลการเข้าใช้โพรงรัง ความสำเร็จในการได้ลูกนก เกิดใหม่ในแต่ละรัง 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่ง วัดสวนใหญ่
การบูรณะซ่อมแซมโพรงรังที่นก สามารถใช้ได้	<ul style="list-style-type: none"> เครือข่ายจิตอาสาและ องค์กร ภาคส่วนต่างๆ มาร่วมมือกันเพื่อกิจกรรมนี้ 	<ul style="list-style-type: none"> มีการดำเนินงานเป็นประจำ ทุกปี หลังจากลูกนกออกจาก โพรงแล้วในช่วงกลางปี 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่ง วัดสวนใหญ่ สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติ แห่งประเทศไทย สมาคมรุกขกรรมไทย/กลุ่ม Big Trees สถาบันการศึกษา การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
<ul style="list-style-type: none"> การติดตั้งรังเทียมเพื่อเพิ่ม โอกาสในการจับคู่ ผสมพันธุ์ ทำรัง วางไข่ เพื่อเพิ่มจำนวน ประชากรนกแก้วโม่ง 	<ul style="list-style-type: none"> รังเทียมคืออะไร มี ประโยชน์อย่างไร ใคร สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ บ้าง และต้องมีการบริหาร จัดการอย่างไร ช่วยเพิ่ม ประชากรนกได้จริงหรือไม่ 	<ul style="list-style-type: none"> มีผู้สนใจบริจาครังเทียมเพื่อ ทดสอบว่านกใช้ได้หรือไม่ โดยรังแรกในปี 2565 ได้ลูก นกเป็นครั้งแรก จึงน่าจะมี การทดลองติดตั้งรังเทียม เพิ่มเติม ทั้งที่วัดสวนใหญ่ และวัดอื่นๆ ที่นกไปอาศัยทำ รังสำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่ง วัดสวนใหญ่ สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติ แห่งประเทศไทย สมาคมรุกขกรรมไทย/กลุ่ม Big Trees สถาบันการศึกษา การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
<ul style="list-style-type: none"> การติดตั้งแหล่งน้ำดื่มสะอาด ให้นก 	<ul style="list-style-type: none"> แหล่งน้ำบนต้นไม้ตาม ธรรมชาติไม่เพียงพอ 	<ul style="list-style-type: none"> จัดให้มีแหล่งน้ำเพิ่มเติมโดย ใช้อุปกรณ์ที่ประดิษฐ์ขึ้น ติดตั้งบนต้นไม้ตามธรรมชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่ง วัดสวนใหญ่

3. ด้านการสื่อสาร การให้ความรู้แก่เยาวชนในชุมชน และสังคม

กิจกรรมหลัก	ประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึกการให้การศึกษาและการสร้างความตระหนัก	องค์ประกอบ หรือตัวชี้วัดที่สำคัญ	ผู้รับผิดชอบ หน่วยงาน
<ul style="list-style-type: none"> การจัดทำแผ่นป้ายบอกทิศทางและแผ่นป้ายให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้ที่จะเดินทางมาชมและศึกษานกแก้วโม่ง ณ วัดสวนใหญ่ 	<ul style="list-style-type: none"> ป้ายสื่อสารและประชาสัมพันธ์ทำให้ประชาชนทราบว่ามิใช่ประชากรนกแก้วโม่งที่วัดสวนใหญ่ และมีความสำคัญอย่างไร 	<ul style="list-style-type: none"> จัดทำข้อมูล แผนที่ ตำแหน่งที่ชัดเจน ของประชากรนกแก้วโม่งในจังหวัดนนทบุรี เท่าที่มีข้อมูลล่าสุด จัดทำป้ายบอกทางเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงวัดสวนใหญ่ได้ง่าย 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่งวัดสวนใหญ่ สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมทางหลวง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
<ul style="list-style-type: none"> การจัดทำสื่อ ข้อมูล ความรู้ภายในวัด และบริเวณที่นกแก้วโม่ง 	<ul style="list-style-type: none"> นกแก้วโม่งคืออะไร มีคุณค่าอย่างไรบ้าง ทำไมจึงต้องอนุรักษ์นกแก้วโม่ง 	<ul style="list-style-type: none"> ข้อมูลรายละเอียด เกี่ยวกับชีววิทยาของนกแก้วโม่ง ความสัมพันธ์กับวัด และต้นไม้ขนาดใหญ่ การหาถิ่นการสืบพันธุ์ 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่งวัดสวนใหญ่ ภาคีเครือข่าย
<ul style="list-style-type: none"> การฝึกอบรมให้ความรู้เยาวชนรอบวัด และนักเรียนในโรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียง 	<ul style="list-style-type: none"> สร้างความเข้มแข็งและเสริมศักยภาพของเยาวชนและชุมชนรอบวัดให้สามารถเป็นเจ้าบ้านที่ดี สามารถให้บริการผู้มาเยือนได้ 	<ul style="list-style-type: none"> โครงการมีคฤหะที่น้อยนำชม การนำนักเรียนในชั้นที่เหมาะสมมาเรียนรู้นอกสถานที่ การตั้งกลุ่มนักดูนกในโรงเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่งวัดสวนใหญ่ สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย
การจัดทำหลักสูตรชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> มีการรวบรวมข้อมูล ภาพ สื่อ ภาพเคลื่อนไหวที่น่าสนใจ และร้อยเรียงองค์ความรู้ที่เป็นหลักสูตรที่เข้าถึงได้ง่าย สนุก ได้ความรู้ และสร้างการรับรู้ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์นกแก้วโม่งและถิ่นอาศัยได้ 	<ul style="list-style-type: none"> หลักสูตรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ หลักสูตรเรื่องนกแก้วโม่ง หลักสูตรปักษีวิทยาธรรมชาติวิทยา 	<ul style="list-style-type: none"> สถาบันการศึกษา มูลนิธิโลกสีเขียว สมาคมอนุรักษ์นก ชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่งวัดสวนใหญ่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนนทบุรี
<ul style="list-style-type: none"> การจัดทำสื่อออนไลน์เพื่อเชิญชวน ให้ความรู้ กระตุ้นให้คนมาเยี่ยมชมนกแก้วโม่ง 	<ul style="list-style-type: none"> การให้ข้อมูลต่อสาธารณะผ่านสื่อต่างๆ เช่น social media หรืออื่นๆ ให้เกิดความสนใจที่จะติดตามข้อมูลประชากรนกแก้วโม่งอย่างต่อเนื่อง สร้างการรับรู้และขยายวงการสื่อสารสู่สังคมไทย ให้มาดูแลเป็นตัวอย่าง 	<ul style="list-style-type: none"> มีสื่อ รายการ influencer ที่สามารถช่วยเล่าเรื่องแทนชมรม เพื่อการสื่อสารในวงกว้างสู่สังคม 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่งวัดสวนใหญ่ สื่อมวลชน เครือข่ายนักสื่อสาร influencer
<ul style="list-style-type: none"> การจัดกิจกรรมให้คนมาเข้าร่วมเป็นประจำ 	<ul style="list-style-type: none"> สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน 	<ul style="list-style-type: none"> การดูนก 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่งวัดสวนใหญ่

โครงการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2560 – 2564 ระยะสิ้นสุดแผน :

แนวทางปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

กิจกรรมหลัก	ประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึกการให้การศึกษาและการสร้างความตระหนัก	องค์ประกอบ หรือตัวชี้วัดที่สำคัญ	ผู้รับผิดชอบ หน่วยงาน
		<ul style="list-style-type: none"> • การเดินเที่ยวในชุมชน เพื่อศึกษาธรรมชาติ วิถีชีวิต 	<ul style="list-style-type: none"> • สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย

4. ด้านการจัดตั้งเครือข่ายอนุรักษ์นกแก้วโม่งและการบริหารจัดการ

กิจกรรมหลัก	ประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึกการให้การศึกษาและการสร้างความตระหนัก	องค์ประกอบ หรือตัวชี้วัดที่สำคัญ	ผู้รับผิดชอบ หน่วยงาน
<ul style="list-style-type: none"> การตั้งชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่งวัดสวนใหญ่และการดำเนินกิจการของชมรม 	<ul style="list-style-type: none"> การอนุรักษ์โดยภาคประชาชน มีโครงสร้างและกติกาที่กำหนดโดยกลุ่ม มีเป้าหมายและการดำเนินงานที่ชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> การรวมกลุ่มทำกิจกรรมที่มีการจัดตั้งและการบริหารงานชัดเจนและมีส่วนร่วมโดยชาวบ้าน วัด และอาสาสมัครที่รวมตัวกัน 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่งวัดสวนใหญ่
<ul style="list-style-type: none"> การสนับสนุนจากชุมชน บ้าน วัดและโรงเรียน (บ-ว-ร) โดยรอบพื้นที่ 	<ul style="list-style-type: none"> เกิดเครือข่ายการทำงานในระดับพื้นที่ที่เข้มแข็ง สร้างผลลัพธ์เชิงบวก ลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการประชาสัมพันธ์ให้คนมาเยี่ยมชมนกในพื้นที่วัดมากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับวัดเจ้าอาวาส พระสงฆ์ ศาสนิกชนรอบๆ วัด รวมถึงเครือข่ายบ้านเรือนในชุมชน โรงเรียน ครู และนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่งวัดสวนใหญ่ วัดสวนใหญ่ ชุมชนรอบวัด โรงเรียนในพื้นที่
<ul style="list-style-type: none"> การบริหารความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายระดับจังหวัด องค์กร สมาคมที่เกี่ยวข้องและอื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> การอนุรักษ์สัตว์ป่าในเมืองที่นำโดยภาคประชาชน และได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน คุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> เพื่อขยายผลการดำเนินงานและแสวงหาพันธมิตรเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน ได้รั้งความร่วมมือ ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เช่น ข้อมูล บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ และอื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่งวัดสวนใหญ่ สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย สมาคมรุกขกรรมไทย/กลุ่ม Big Trees การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สถาบันการศึกษา

5. ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กิจกรรมหลัก	ประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึกการให้การศึกษาและการสร้างความตระหนัก	องค์ประกอบ หรือตัวชี้วัดที่สำคัญ	ผู้รับผิดชอบ หน่วยงาน
<ul style="list-style-type: none"> การร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ใช้นกแก้วไม่เป็นส่วนหนึ่งของจุดขาย 	<ul style="list-style-type: none"> นกแก้วไม่เชื่อมโยงกับอะไรบางอย่างในเชิง ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ที่สามารถนำมาเล่า จัดทำ แผนการท่องเที่ยว และสร้างมูลค่าแก่ชุมชน อำเภอ จังหวัด 	<ul style="list-style-type: none"> ภาคีเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวชุมชน ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้นำท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และภาคธุรกิจเอกชน 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วไม่วัดสวนใหญ่ ปราชญ์ชุมชน กลุ่มธุรกิจท่องเที่ยว รถ เรือ ร้านค้า ร้านอาหาร ชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
<ul style="list-style-type: none"> การต่อยอดโดยใช้นกแก้วไม่ไปเชื่อมโยงกับภูมิประเทศ สถานที่สวยงาม อาหารการกินแบบท้องถิ่น และกีฬาประเภทต่าง 	<ul style="list-style-type: none"> เกิดเครือข่ายการทำงานในระดับพื้นที่ที่เข้มแข็ง มีผู้มาท่องเที่ยวเยี่ยมชมกันในพื้นที่วัด และเชื่อมโยงไปยังพื้นที่ในเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ลุ่มน้ำสามคลอง (คลองบางกอกน้อย คลองอ้อมนนท์ คลองบางกรวย) 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วไม่วัดสวนใหญ่ วัดสวนใหญ่ ชุมชนรอบวัด โรงเรียนในพื้นที่
<ul style="list-style-type: none"> การปรับภูมิทัศน์บริเวณวัดสวนใหญ่ให้มีความสะอาด เรียบร้อย สะดวกสบายและสวยงาม เป็นมิตรกับผู้มาเยือน และลดการรบกวนชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> ยกระดับมาตรฐานการบริการอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่ผู้มาเยือน เช่นที่จอดรถ ร้านค้า ถึงขยะ ป้ายข้อมูล ห้องน้ำสะอาด ชุมชนที่ยินดีต้อนรับแขก มีมิตรไมตรี นำกลับมาเยี่ยมอีก 	<ul style="list-style-type: none"> ความร่วมมือระหว่างวัด เจ้าอาวาส พระสงฆ์ และฆราวาส 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วไม่วัดสวนใหญ่ วัดสวนใหญ่ ชุมชนรอบวัด สถาบันการศึกษา การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

6. ด้านการศึกษาวิจัยและติดตามประเมินผล

กิจกรรมหลัก	ประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึกการให้การศึกษาและการสร้างความตระหนัก	องค์ประกอบ หรือตัวชี้วัดที่สำคัญ	ผู้รับผิดชอบ หน่วยงาน
<ul style="list-style-type: none"> การศึกษาติดตามประชากรนกแก้วโม่งและปัจจัยแวดล้อมด้านนิเวศวิทยา 	<ul style="list-style-type: none"> การอนุรักษ์โดยภาคประชาชนและได้รับการต่อยอดจากนักวิจัย นักวิชาการ นักปักษีวิทยา นักนิเวศวิทยา และผู้เชี่ยวชาญในสาขาอื่นๆ ที่สนใจจะร่วมศึกษา วิจัย นกแก้วโม่งในมิติต่างๆ ประเด็นความหลากหลายทางพันธุกรรมของประชากรนกแก้วโม่ง มาตรการในการดูแลจัดการต่อประชากรนกแก้วโม่งอย่างไร เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อคนในชุมชนหรือสิ่งแวดล้อม 	<ul style="list-style-type: none"> การรวมกลุ่มทำกิจกรรมที่มีการจัดตั้งและการบริหารงานชัดเจนและมีส่วนร่วมโดยชาวบ้าน วัด และอาสาสมัครที่รวมตัวกัน การศึกษาวิจัยนิเวศวิทยานกแก้วโม่งโดยสถาบันการศึกษา โดยการนำเครื่องมือติดตามตัวที่มีเทคโนโลยีทันสมัย มีขนาดเล็ก ปลอดภัยและไม่รบกวนนก เพื่อหาข้อมูลเชิงลึกเรื่องวงจรชีวิต การเคลื่อนที่ การใช้พื้นที่ ที่ไม่สามารถใช้การสังเกตด้วยตาเปล่าได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่งวัดสวนใหญ่ สถาบันการศึกษามหาวิทยาลัย เครือข่ายนักปักษีวิทยา
<ul style="list-style-type: none"> การติดตามประเมินความเสี่ยงต่อประชากรนก และการช่วยเหลือเพื่อการอนุรักษ์ 	<ul style="list-style-type: none"> ประชากรนกแก้วโม่งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี มีความเสี่ยงและความท้าทายมากมายที่จะต้องใช้ในการเฝ้าสังเกต ติดตาม ศึกษาเพิ่มเติม รวมถึงการจัดการทั้งต้นไม้ โพรงรัง รังเทียม แหล่งน้ำ ศัตรูตามธรรมชาติและสัตว์ต่างถิ่น ความเสี่ยงด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ลูกนกตกรังบาดเจ็บ และอื่นๆ มีแนวทางในการเพิ่มแหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งหากินได้หรือไม่ กรณีนกแขกเต้าที่มีการกระจายตัวทั่วประเทศ มีการเพิ่มจำนวนมากขึ้นในจ. นนทบุรี ควรมีการศึกษาเพื่อยืนยันว่าเป็นนกที่พบในพื้นที่นนทบุรี ที่อาจมีกระจายอยู่เดิมหรือแพร่เข้า 	<ul style="list-style-type: none"> การมีเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ สัตวแพทย์ นักปักษีวิทยา นักวิทยาศาสตร์ภาคประชาชน มาร่วมเก็บข้อมูล วิเคราะห์และรายงานผล เพื่อนำกลับมาใช้พัฒนาการดำเนินงานและปรับแผนการดำเนินงานในอนาคต 	<ul style="list-style-type: none"> ชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่งวัดสวนใหญ่ สมาคมรุกขกรรมไทย/กลุ่ม Big Trees การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สถาบันการศึกษา สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย มูลนิธิโลกสีเขียว

	มาจากนกที่หลุดลอดจากที่เลี้ยงแล้วปรับตัวเข้ากับพื้นที่		
<ul style="list-style-type: none"> • การประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของชมรมเครือข่าย และความต่อเนื่องยั่งยืน 	<ul style="list-style-type: none"> • การอนุรักษ์สัตว์ป่าในเมืองที่นำโดยภาคประชาชน และได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนสามารถเกิดขึ้นได้เป็นต้นแบบให้ที่อื่นมาศึกษา และถอดบทเรียนไปปรับใช้กับสัตว์ป่าในเมืองชนิดอื่นๆ ในพื้นที่อื่นต่อไป 	<ul style="list-style-type: none"> • เพื่อวัดผล ปรับปรุง พัฒนาแนวทาง และเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานและแสวงหาพันธมิตรในวงกว้างเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน ได้รับความร่วมมือ ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เช่น ข้อมูล บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ และอื่น ๆ อย่างต่อเนื่องไปอีกยาวนาน 	<ul style="list-style-type: none"> • ชมรมอนุรักษ์นกแก้วโม่ง วัดสวนใหญ่ • สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย • สมาคมรุกขกรรมไทย/กลุ่ม Big Trees • การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย • สถาบันการศึกษา



ภาพที่ 11 บรรยากาศการประชุมเผยแพร่และรับฟังความคิดเห็นต่อผลการดำเนินโครงการ

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะจากการจัดทำโครงการ

บทสรุปโครงการ

โครงการนี้ ได้ริเริ่มจัดทำขึ้นเพื่อเพื่อวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนและการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ โดยคัดเลือกพื้นที่นำร่อง ได้แก่จังหวัดนนทบุรี เพื่อจัดทำแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการติดตามผลและการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งประกอบด้วยประเด็นเพื่อขับเคลื่อนการ สร้างจิตสำนึก การให้การศึกษา และการสร้างความตระหนัก ที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ไกล่สูญพันธุ์ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และระบบนิเวศในเมือง และเพื่อสร้างเครือข่ายการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และเพื่อส่งเสริม และสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีความเชื่อมโยงของโครงการนี้กับแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558 – 2564 ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ และมาตรการ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 บูรณาการคุณค่าและการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพโดยการมีส่วนร่วม ในทุกระดับ

- สร้างความตระหนักและให้ความรู้ เกี่ยวกับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และภาคส่วนต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ

- ปกป้องคุ้มครอง อนุรักษ์ และฟื้นฟู ระบบนิเวศ ชนิดพันธุ์ และพันธุกรรม
- อนุรักษ์ ฟื้นฟู และปกป้องคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ ในระดับจังหวัด ท้องถิ่น และชุมชน
- ลดภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และถิ่นที่อยู่อาศัย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศและบริหารจัดการเพื่อเพิ่มพูนและแบ่งปัน ผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ โดยสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจสีเขียว

- ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
- ส่งเสริมการวิจัย เพื่อเพิ่มมูลค่า และเสริมสร้างสมรรถนะในการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาองค์ความรู้ และระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นมาตรฐานสากล

- ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

และโครงการนี้สามารถเป็นผลลัพธ์ของแผนปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์และเป้าหมาย และมีความเชื่อมโยงกับการทบทวนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2560 – 2564 ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 บูรณาการคุณค่าและการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการมีส่วนร่วมในทุกระดับ

เป้าหมายที่ 1 ทุกภาคส่วนโดยเฉพาะประชาชนและชุมชนท้องถิ่น มีความรู้พื้นฐานเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพและมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าหมายที่ 9 ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นมีสถานภาพการอนุรักษ์และการจัดการที่ดีขึ้น และมีมาตรการในการอนุรักษ์และคุ้มครองถิ่นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ดังกล่าว

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาองค์ความรู้และระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นมาตรฐานสากล

เป้าหมายที่ 23 มีกลไกในการบูรณาการและเชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพและองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากรายงานทั้งหมดที่ได้รับรวบรวมมานี้ สามารถสรุปได้ว่าโครงการนี้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้โครงการนี้ได้สร้างผลกระทบเชิงบวกต่อกลุ่มผู้อนุรักษ์และฟื้นฟูเรียนนนท์ กลุ่มอนุรักษ์นกแก้วโม่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา ประชาชน และผู้เกี่ยวข้อง มีการสร้างเครือข่ายใหม่ ทั้งกลุ่มทุเรียน กลุ่มนกแก้วโม่ง กลุ่ม อ. บางกรวย และขยายแนวร่วมไปสู่กลุ่มใหม่ๆ ทั้งในระหว่างการทำโครงการ และหลังจบโครงการ เช่น สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือมหาวิทยาลัยศิลปากร กลุ่ม Save Wildlife of Thailand มีสื่อประชาสัมพันธ์ที่เกิดจากโครงการนี้ และมีสื่อมวลชนที่ได้รับข้อมูลและความสนใจจากโครงการนี้มาช่วยสื่อสารไปสู่สังคมเพิ่มเติม เช่นรายการสององศาช่องไทยพีบีเอส เป็นต้น โครงการนี้จึงนับเป็น “โครงการนำร่องในระดับจังหวัด” ที่ช่วยเติมช่องว่างในประเด็นเรื่อง การสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และ ใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และการจัดทำแผนจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีระบบนิเวศเปราะบาง หรือเป็นถิ่นที่อยู่ของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ใกล้สูญพันธุ์ และชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น ซึ่งเชื่อมโยงกับ “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)” ในข้อ 2, 3, 11, 12, 13, 15 และ 17



ภาพที่ 12 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ

อีกทั้งแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่ได้จัดพิมพ์ขึ้นเป็นผลลัพธ์เมื่อสิ้นสุดโครงการนี้ จะเป็นเครื่องมือที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ที่จะนำไปใช้ ต่อยอด ประยุกต์และพัฒนาการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพที่สำคัญในอนาคต เป็นการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนและกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพของไทยต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการนี้

1. ประชาชนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี เกิดความเข้าใจ ความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่นของตน ซึ่งก่อให้เกิดความรัก ห่วงแหน ทรัพยากรธรรมชาติ (ทุเรียนนนท์ และนกแก้วโม่ง) ให้คงอยู่สืบไป
2. เกิดการศึกษา วิเคราะห์ และรวบรวมข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ที่สามารถเป็นข้อมูลในการอนุรักษ์ พื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศในอนาคต
3. สามารถนำแนวทางการอนุรักษ์ทุเรียนนนท์ และนกแก้วโม่ง มาประยุกต์กับการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ในการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น และจงใจให้เกิดการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
4. มีช่องทางการถ่ายทอด ประชาสัมพันธ์ การอนุรักษ์ทุเรียนนนท์ และนกแก้วโม่ง ให้เป็นที่รับรู้แก่สาธารณชนทั่วไป

5. เกิดการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากผู้เชี่ยวชาญ ประชาชน ชุมชน ในการอนุรักษ์ทุเรียนนนท์ การทำการเกษตรแบบร่องสวน รวมทั้งการให้ความรู้เกี่ยวกับนกแก้วมอญในจังหวัดนนทบุรีแก่คนรุ่นหลัง

6. เกิดการรวมกลุ่มการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ และมีการแบ่งปันผลประโยชน์จากฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

7. เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ องค์กรอนุรักษ์ และภาคประชาชนในพื้นที่ ในการดำเนินกิจกรรม/โครงการ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการอนุรักษ์ทุเรียนนนท์ และนกแก้วมอญ ในจังหวัดนนทบุรี

8. สามารถต่อยอดและขยายผลการดำเนินงานที่ดี ไปยังพื้นที่อื่น ๆ ของจังหวัดนนทบุรี และพื้นที่อื่น ของประเทศไทย ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ ชนิด และระบบนิเวศ ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์

ข้อเสนอแนะจากการจัดทำโครงการ

1. คณะที่ปรึกษาเสนอให้ สผ. เป็นองค์กรประสานงานด้านการจัดทำแนวทางปฏิบัติที่ดีเพื่อการอนุรักษ์และประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในระดับประเทศและเป็นองค์กรพี่เลี้ยงสำหรับการทำแผนในระดับจังหวัดหรือพื้นที่
2. แนวทางปฏิบัติที่ดีที่ได้จัดทำขึ้นสามารถเป็นต้นแบบและแนวทางสำหรับหน่วยงานอื่นๆ ในการนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดการทรัพยากรชีวภาพในพื้นที่ต่างๆ
3. กระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้เกิดการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพ โดยเฉพาะในจังหวัดที่ไม่มีพื้นที่ป่าไม้ เช่น จังหวัดนนทบุรีนี้
4. สำหรับการดำเนินการในขั้นต่อไปของการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ของจังหวัดนนทบุรี คณะที่ปรึกษาเสนอให้ สผ. สร้างเครือข่ายกับองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในจังหวัดนนทบุรี ที่เริ่มมีบทบาทที่ชัดเจนขึ้นหลังจากได้มีส่วนร่วมกับโครงการนี้ ให้เกิดการจัดทำข้อเสนอเพื่อขอรับการสนับสนุนจากแหล่งทุนต่างๆ เช่น กองทุนสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการทำงานอย่างต่อเนื่องต่อไป

